

Освітн Траєкторія

АНОНС

НЕТИКЕТ або правила та культура
віртуального спілкування

стор. 5

Життя без обмежень: Якщо ти ро-
биш те, що хочеш, і в тебе є мрія та
ціль, ти маєш вірити

стор. 6

Дуальна освіта та індекс
конкурентоспроможності

стор. 7,9

Компетентісно зорієнтоване
навчання

стор. 8

EVENT: три дні драйву
в пандемію

стор. 10

Феномен кліпового мислення

стор. 11

ІНТЕРВ'Ю

ПРО АКТУАЛЬНЕ!!!

У Науково-методичному центрі ВФПО 11 лютого п.р. відбулося засідання сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН. У ньому брали участь Олег Шаров, генеральний директор директорату фахової передвищої, вищої освіти та Світлана Дідусенко, начальник відділу змісту освіти та модернізації освітнього процесу головного управління вищої освіти і освіти дорослих директорату фахової передвищої, вищої освіти МОН. Редакція «Освітньої траєкторії» мала змогу поспілкуватися з представниками Міністерства освіти і науки України щодо актуальних питань.

► Шановний Оле-
же Ігоровичу, ре-
дакційна колегія
інформаційного
вісника «Освітня
траєкторія» рада
Вас вітати не тіль-
ки як генерально-
го директора но-
вого директорату
фахової передви-
щої, вищої освіти

МОН, а й людину, причетну до розро-
блення Закону України «Про фахову пе-
редвищу освіту».

Просимо Вас відповісти на декіль-
ка запитань. Як Ви наразі структурно
розглядаєте фахову передвищу освіту
у директораті, який Ви очолюєте? Це
буде окреме управління, відділ або
щось інше?

Відповідно до структури, затвердженої
Міністром освіти і науки України Сергієм
Шкарлетом, у складі директорату фахової
передвищої, вищої освіти МОН створено
експертну групу з фахової передвищої
освіти у складі керівника експертної гру-
пи і двох державних експертів, а також ве-
деться підготовка до створення найближ-

чим часом відділу фахової передвищої
освіти у складі начальника відділу і двох
головних спеціалістів експертної групи.

► 10 лютого на засіданні Комітету
Верховної Ради з питань освіти, науки
та інновацій було розглянуто два про-
екти Закону України «Про професійну
(професійно-технічну) освіту» (реєстра-
ційний № 4207 від 12.10.2020, автори
н.д. І.Констанкевич, Т.Батенко, С.Ру-
дик, О.Гергега, В.Бондар, Д.Лубінець
та інші та реєстраційний № 4207-1 від
26.10.2020, автори н.д. О.Коваль, С.Ба-
бак, С.Колєбошин, Р.Гришук, В.Коліух,
О.Лис та інші). Прокоментуйте, будь-ла-
ска, як ці законопроекти вплинуть на
подальшу долю фахової передвищої
освіти?

Ви знаєте, на долю фахової передви-
щої освіти можуть впливати закони. За-
конопроекти самі по собі ні на що взагалі
не впливають. Законопроекти – це певні
пропозиції до можливих майбутніх зако-
нів, які можуть обговорюватися у вузько-
му або широкому колах і бути чи не бути
основою для ухвалення тих чи інших зако-
нів. Врешті, депутати відклали розгляд цих
проектів на користь підготовки нового ва-
ріанта. Судячи зі складу нової робочої гру-

пи, цей проект буде орієнтовано саме на
професійну (професійно-технічну) освіту.

► Сьогодні відбувається засідання
сектору вищої освіти Науково-мето-
дичної ради МОН з широким охоплен-
ням укладачів стандартів вищої освіти.
Розкажіть, як проходить процес імплем-
ентації стандартів бакалаврського та
магістерського рівнів освіти. Які вини-
кають проблеми?

На сьогоднішній день затверджено по-
над 90 відсотків стандартів бакалаврсько-
го рівня і близько 70 відсотків – стандартів
магістерського рівня і вони вже давно зна-
ходяться на стадії імплементації. Звичай-
но, під час імплементації стандартів вини-
кають певні проблеми щодо узгодження
термінології щодо послідовності набуття
тих чи інших результатів навчання. Але я
хочу зазначити, що заклади вищої освіти
дають собі раду в цих питаннях і на сьо-
годнішній день якихось великих проблем
стосовно імплементації стандартів на
компетентісній основі у нас не виникає.
Сподіваюся, що вже за декілька тижнів
настане час затверджувати стандарти фа-
хової передвищої освіти.

продовження на стор. 2 ►

ПРЕСА: ПРО ЛЮДИНУ – СПРАВУ – ГОРДІСТЬ

Вибудовування кращої життєвої основи не може не орієнтува-
тися на розум високого рівня, адже: «Мрії мають властивість здійс-
нюватися, треба тільки правильно плекати цю їхню властивість».

Одна справа – гордість українця за
добре зроблену справу і дещо інша –
гордість України за вміння подати світу
своїх громадян. Звісно, існують гарні
приклади як першого, так і другого. То
ж маємо багато випадків, де першопро-
ходьцями були саме українці – від нау-
ковців Іллі Мечникова, Георгія Шарпака
до політичного діяча Менахема Вульф-
вича Бегіна (лауреати Нобелівської пре-
мії) та багатьох інших. Щодо іншого, то
гарними є приклади наукової долі ака-
деміка Патона чи хірурга Амосова, але

вже не так сміло й скажеш – багатьох
інших. А все тому, що український науко-
вий, культурний та економічний простір
історично зарекомендував себе не стіль-
ки дбайливим щодо своїх талантів, як
розсіювальним, розкидаючи їх направо
й наліво. От потужні таланти й реалізо-
вуються у країнах ближнього і дальнього
зарубіжжя. Не буде у нас жодних підстав
гордитися своєю Батьківщиною без носіїв
її мислення вищого порядку, бо звідки
ж взятися тим реальним творінням, яки-
ми дійсно можна гордитися, без роботи
РОЗУМУ? Одним лише ентузіазмом типу
«бери побільше і кидай подалі» звер-
шень, гідних епохи, не створити.

Найважливішим є те, наскільки кра-
їна своїм соціальним устроєм та непи-
саними традиціями або підносить своїх
громадян до ідеалу, до розквіту, або при-
гноблює їх. Адже у житті буває лише одне
з двох: або ви людину підіймаєте вгору,
або тягнете донизу. Приклад, директор
успішної сільськогосподарської компанії
спеціально відправляв кращих праців-
ників на відпочинок до Шарм-ель-Шей-
ху та Хургади, щоб побачили, як араби
«з пустелі роблять рай». У нас натомість
примудряються із золотих чорноземів
зробити пустку.

продовження на стор. 3 ►

ХОЧЕТЬСЯ ЗМІН...

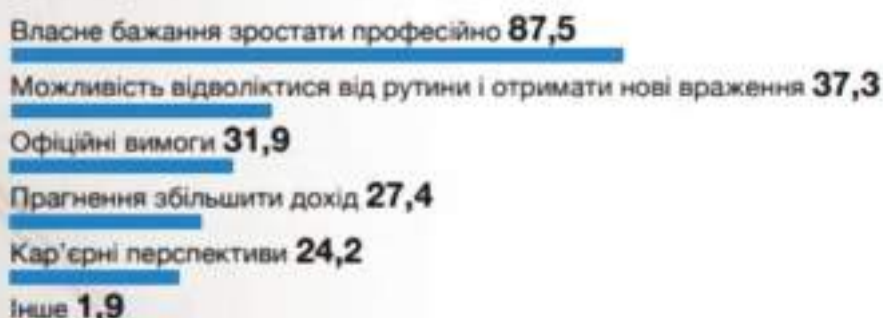
Ідеї, закладені в новому законі «Про освіту», – це перші кроки у розширенні прав
і можливостей педагогів у сфері підвищення кваліфікації. Впродовж 2019 року було
проведено соціологічне дослідження з підвищення кваліфікації й сертифікації у рам-
ках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України «На-
вчати і навчатися: як і куди зростає українському вчителю?».

Метою цього дослідження стало вивчення спектру уявлень педагогів та інших стей-
кхолдерів про чинну в Україні систему підвищення кваліфікації педагогічних працівни-
ків, загальні проблеми, що з нею пов'язані, а також очікувані ними зміни для подаль-
шого застосування під час підготовки конкретних кроків з реформування системи.

Якість викладання є важливою складовою ефективною системи освіти. Реформу-
вання будь-якої галузі, зокрема і педагогічної освіти – тривалий процес, і тому, щоб
отримати дієві результати, треба змінювати передусім систему підвищення кваліфіка-
ції педагогів, розвивати їх мотивацію до самовдосконалення. У сучасному світі швидкі
зміни технологій, нова інформація і підходи вимагають від будь-якої людини постійної
роботи над собою. 78,7% респондентів вважають, що чинна система підвищення квалі-
фікації має бути реформована і основну відповідальність за цей процес покладають на
Міністерство освіти і науки України, 37% опитаних вважають, що 150 годин за 5 років
для підвищення кваліфікації недостатньо для повноцінного професійного зростання,
а 49% освітян хотіли б збільшити на рік кількість годин, які вони інвестують у своє під-
вищення кваліфікації та розвиток, – саме про це свідчать результати соціологічного
дослідження.

продовження на стор. 2 ►

ЩО МОТИВУЄ ПІДВИЩУВАТИ ВЛАСНУ КВАЛІФІКАЦІЮ? (%)

*За даними результатів дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації педагогів
у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України, 2019 р.

продовження, початок на стор. 1 ▶

ПРО АКТУАЛЬНЕ!!!

► **Ваше бачення організації практичної підготовки здобувачів освіти в сучасних умовах. Зокрема, яку роль відіграють навчально-практичні центри, створені на базах закладів фахової передвищої та професійно-технічної освіти?**

Якщо відповідний навчально-практичний центр має необхідне обладнання для проведення практичного навчання, до нього залучені фахівці належної кваліфікації, то це може бути дуже ефективний інструмент для забезпечення практичної підготовки.

► **Чи планується підтримка на державному рівні центрів, створених на базі коледжів? Чи це стосується тільки навчально-практичних центрів, створених на базі закладів професійно-технічної освіти?**

Створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійно-технічної освіти стартувало дещо раніше – сьогодні про це багато що говорять. Але, звичайно, попереду нас чекає велика робота з оновлення обладнання, в тому числі, і навчальних, і виробничих лабораторій у закладах фахової передвищої освіти.

► **Робоча група, яку затверджено наказом Міністерства освіти і науки**

України, розробила проєкт положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти. Які основні меседжі цього документа?

Слід сказати про те, що основним посилем документу є те, що практика має бути реальною, корисною і ефективною. Але при цьому це ніяким чином не має обмежувати розмаїття форм і видів організації практичної підготовки здобувачів освіти.

«Можу сказати, що проєкт положення розроблений, він пройшов громадське обговорення. До нього на адресу МОН надійшло дуже багато пропозицій щодо вдосконалення та доопрацювання. Найближчим часом має засідати робоча група, яка розгляне всі ці пропозиції. Проєкт положення про практичну підготовку буде доопрацьовано. А далі його чекає складна процедура погодження. І тільки після цього його буде скеровано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України», – додала Світлана Дідусенко.

► **Ще хочу запитати про освіту дорослих. Які проблеми розвитку системи освіти дорослих в Україні і які шляхи їх вирішення?**

У першу чергу, є дві найголовніші проблеми організації освіти дорослих. Пер-

ша – це те, що система освіти дорослих сьогодні в Україні є дуже фрагментованою. У нас немає єдиного закону, а сама система освіти дорослих визначається великою кількістю не дуже сильно пов'язаних між собою нормативно-правових актів, часто різних відомств. З іншого боку, в Україні є певна інфраструктура закладів післядипломної освіти, але заклади післядипломної освіти – це далеко не завжди заклади освіти дорослих і вже точно освіта дорослих не обмежується ними.

► **На завершення, хотілося б почути відповіді на запитання, які дуже часто задають керівники закладів фахової передвищої освіти, а саме: у чому причина затримки затвердження статутів закладів фахової передвищої освіти, а також, коли будуть затверджені Типове положення про конкурсний відбір на посаду керівника закладу фахової передвищої освіти та Типова форма контракту з керівником закладу фахової передвищої освіти, якими визначаються загальні засади проведення конкурсного відбору на посаду керівника закладу фахової передвищої освіти?**

Щодо загальних засад проведення конкурсного відбору керівників ЗФПО, то, всі мали можливість бачити проєкти відповідних документів для громадського обговорення на сайті Міністерства освіти і

науки України. Міністерство отримало чималу кількість пропозицій під час громадського обговорення – більшість з них враховано під час доопрацювання документа. Наразі проєкт наказу проходить візування у структурних підрозділах міністерства і, сподіваюсь, у найближчий час буде підписано і надіслано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Щодо затримки затвердження статутів закладів фахової передвищої освіти. Так, дійсно, певна затримка є. Сьогодні ми намагаємося подолати цю проблему. Основна причина затримки затвердження статутів – це людські ресурси, яких бракує для того, щоб цей процес прискорити. Кожний статут закладу фахової передвищої освіти – це оригінальний документ, який мають вивчити у кількох підрозділах міністерства, зокрема, департаментах кадрового забезпечення, правового забезпечення, управлінні майна. Якби це був, наприклад, модельний чи типовий документ, то затвердження проходило б значно швидше. А оскільки документи є оригінальними і їх дуже уважно вичитують працівники різних підрозділів міністерства, потім опрацьовують кваліфіковані працівники нашого директорату, то цей процес потребує чимало часу. Перша група статутів вже затверджена і, сподіваюсь, що найближчим часом це буде робитися швидше.

► **Світлано Іванівно, на сучасному етапі роботодавці ставлять високі вимоги до рівня підготовки випускників. Наразі підготовка професійних стандартів – це вимога часу. Професійні стандарти для підготовки за робітничими професіями активно розробляють, а яка ситуація з підготовкою професійних стандартів для підготовки фахівців з вищою та фаховою передвищою освітою?**

Дійсно, останнім часом в законодавство внесено певні зміни, які дають визначення «професійного стандарту» та стосуються розроблення професійних стандартів не тільки для робітничих професій а й для фахівців, які мають вищу та фахову передвищу освіту.

Професійні стандарти можуть розробляти роботодавці, організації та об'єд-

нання роботодавців, центральні органи виконавчої влади, наукові установи, навчальні заклади тощо.

Крім того, на сьогодні створене Національне агентство кваліфікацій, яке має займатися розробкою професійних стандартів. Деякі міністерства також вже проводять таку роботу. На цей час вже є кілька професійних стандартів для вищої й фахової передвищої освіти, затверджені для фахівців галузі соціальної роботи, соціального забезпечення. Є й інші стандарти. Всі розроблені стандарти розміщені на сайтах Мінсоцполітики, Мінекономіки і з ними можна ознайомитися більш детально. Крім того, нещодавно МОН затвердило професійний стандарт вчителя і розмістило на своєму сайті. Я думаю, що в подальшому, створені МОН науково-методичні комісії активно залучатимуть до розробки професійних стандартів як для вищої, так і для фахової передвищої освіти.

► **Представники яких галузей фахових асоціацій роботодавців активно долучаються до розробки професійних стандартів, а які є інертними в цьому питанні?**

Розробка професійних стандартів, крім освітанських, звичайно, – це все-таки, мабуть, питання не МОН. Законодавчо Міністерство визначено розробником

освітніх стандартів для всіх спеціальностей та всіх рівнів освіти за якими здійснюється підготовка фахівців.

► **Світлано Іванівно, Ви безпосередньо відповідали за проведення конкурсного відбору та формування складу науково-методичних комісій (підкомісії) сектору фахової передвищої освіти Науково-методичної ради МОН. Розкажіть про стан розробки стандартів фахової передвищої освіти. Які проблеми виникають у процесі їх розробки?**

Формування сектору фахової передвищої освіти розпочалося у лютому минулого року з оголошення конкурсного відбору до складу сектору, а вже в червні 2020 року було сформовано більшість науково-методичних комісій сектору ФПО. На жаль складна епідеміологічна ситуація в країні дещо уповільнила процес розроблення стандартів ФПО, оскільки спочатку необхідно було провести з членами НМК відповідні тренінги.

Водночас, науково-методичні комісії (підкомісії) досить активно включились в роботу над стандартами.

На сьогодні вже розроблено 47 проєктів стандартів ФПО, які розміщено на сайті МОН для громадського обговорення. З них 18 було розглянуто на засіданні сектору фахової передвищої освіти та на-

правлено на методичну та фахову експертизи. Ще 19 проєктів стандартів готуються до розгляду на засіданні, яке відбудеться 23 лютого п.р.

Всі розроблені проєкти стандартів обов'язково будуть направлятися до науково-методичних комісій (підкомісії) сектору вищої освіти для узгодження, оскільки затверджені стандарти освітнього ступеня бакалавра передбачають можливість перезарахування 60 кредитів ЄКТС, отриманих за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти.

Основною проблемою, яка виникає у процесі роботи над стандартами ФПО, є те, що іноді стандарти фахової передвищої освіти надмірно дублюють стандарти освітнього ступеня бакалавра. Але, я думаю, що у процесі плідної співпраці двох секторів вищої й фахової передвищої освіти вдасться подолати ці недоречності і, як результат, ми отримаємо найближчим часом стандарти фахової передвищої освіти, які відповідатимуть всім вимогам: і законодавства, і вимогами щодо підготовки фахівців фахової передвищої освіти.

Інтерв'ю провела
Людмила САЄНКО,
записала **Оксана ТКАЧУК**
Науково-методичний центр ВФПО

продовження, початок на стор. 1 ▶

ХОЧЕТЬСЯ ЗМІН...

За інформацією міжнародних досліджень, зокрема Teaching and Learning International Survey та Bill & Melinda Gates Foundation (Teachers Know Best. Teachers's Views on Professional Development) і дослідницької групи Edcamp Ukraine зроблено такі висновки:

- ♦ педагоги, які частіше підвищують свою кваліфікацію, працюють більш ефективно;
- ♦ що більше зворотного зв'язку отримують педагоги, то вищий рівень ефективності роботи.

Крім того, на думку Дмитра Науменка, регіонального директора фінської освітньої компанії «Lumo Education», для забезпечення якісного і цілісного розвитку професійних навичок педагогів, потрібні дві речі: практичне засвоєння нових знань та доброзичлива взаємодія педагогів між собою для постійного поширення нових ідей та знань. Науково-методичний центр ВФПО прагне стати платформою для розвитку, навчання та обміну досвідом освітян, центром для професійного взаємообміну між експертами, тренерами, викладачами, роботодавцями, науковцями, представниками влади тощо. Разом сприяємо позитивним змінам у сфері освіти України.

Науково-методичний центр ВФПО є суб'єктом надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Наші курси підвищення кваліфікації освітян повністю відповідають вимогам Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. №800 зі змінами та доповненнями від 27 грудня 2019 р. №1133). Сертифікати центру можуть бути офіційно зараховані як підвищення кваліфікації.

Для цього ми:

1. Маємо ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти: наказ МОН України від 15.08.2019 № 951-л.
2. Розробили, розглянули, офіційно погодили на Науково-методичній раді центру навчальні програми всіх курсів підвищення кваліфікації педагогів та оприлюднили їх на офіційному сайті центру.
3. Створили інформаційну сторінку на сайті центру – <https://nmc-vfpo.com/pidvyshhennya-kvalifikaciyi-2021/>.
4. Створили на сайті реєстр сертифікатів, в якому містяться дані про всі видані платформою сертифікати курсів підвищення кваліфікації педагогів. Зокрема, там містяться такі дані: ПІБ слухача, що отримав сертифікат, форма, вид, тривалість і назва курсу, дата видачі та номер сертифіката, QR-код. На цій сторінці можна перевірити справжність сертифіката.

продовження на стор. 3 ▶

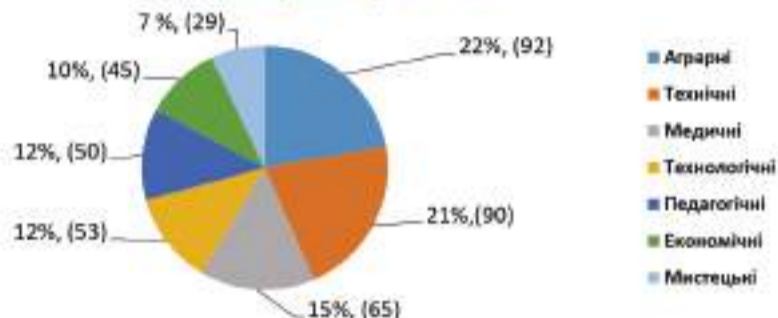
продовження, початок на стор. 1

ХОЧЕТЬСЯ ЗМІН...

Впродовж 2020 року підвищення кваліфікації в Науково-методичному центрі ВФПО пройшли близько 3 тис. осіб. Основними напрямками підвищення були: підвищення кваліфікації керівників закладів фахової передвищої освіти, заступників директорів з навчальної роботи, з навчально-виробничої роботи, завідувачів відділень, завідувачів методичного (педагогічного) кабінету, професійна розробка електронного освітнього контенту, проєктування електронних освітніх ресурсів.

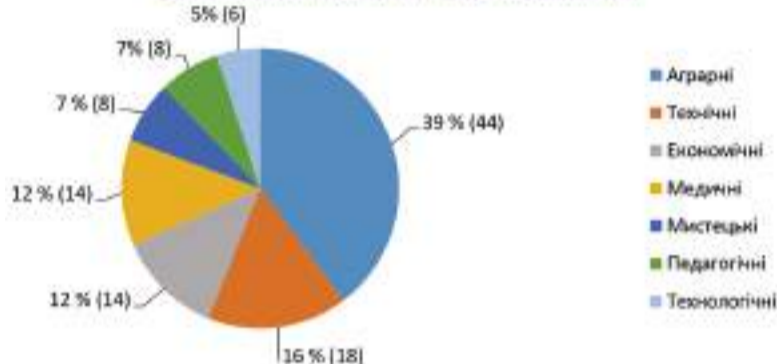
Кількість ЗФПО, що взяли участь у підвищенні кваліфікації на базі Науково-методичного центру ВФПО, % (кількість)

Всього по Україні - 701 коледж і технікум, взяли участь у ПК - 424

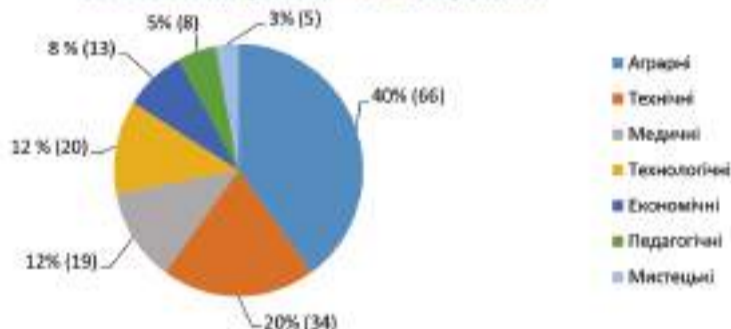
Підвищення кваліфікації керівників фахових коледжів, % (кількість 30)

Всього взяли участь - 112 керівників

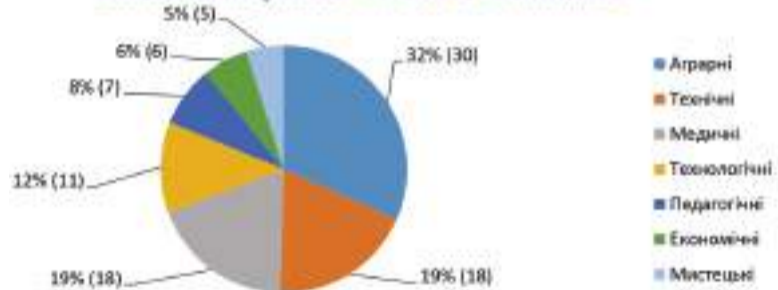
Підвищення кваліфікації заступників керівників з навчальної роботи, % (кількість 30)

Всього взяли участь - 165 заступників

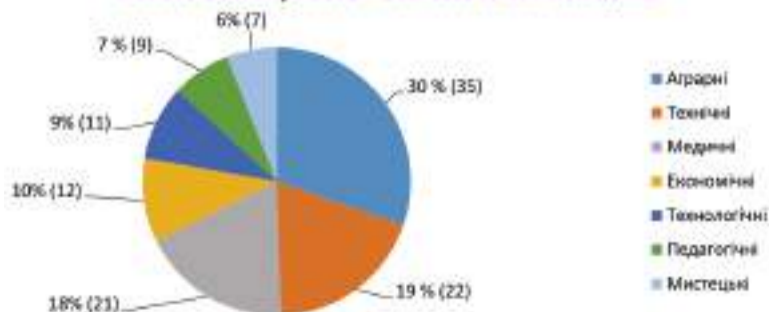
Підвищення кваліфікації заступників з навчально-виробничої роботи, % (кількість 30)

Всього взяли участь - 99 осіб із 95 коледжів

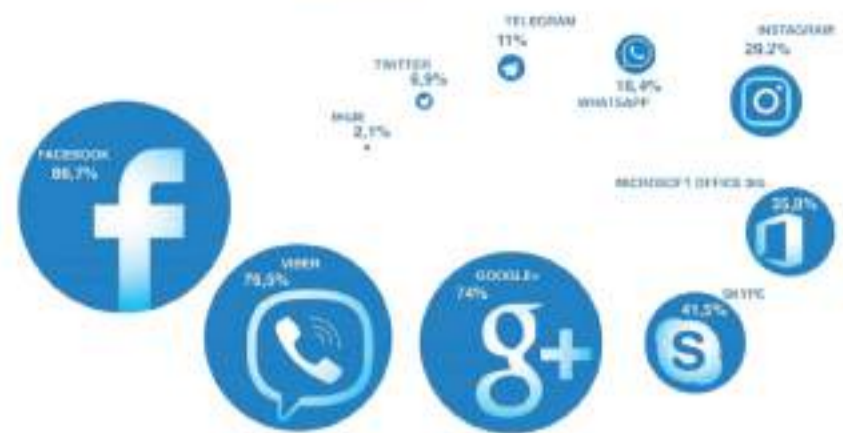
Підвищення кваліфікації завідувачів відділень, % (кількість 30)

Всього взяли участь - 188 осіб із 117 коледжів

Такі показники свідчать про високий рівень заходів, які проводив Науково-методичний центр ВФПО у 2020 році. Звісно є ще один чинник, який вплинув на активне відвідування онлайн-заходів, – це епідеміологічна ситуація в країні, що унеможливила пересування та відвідування заходів очного характеру. Натомість з'явилася можливість для освоєння дистанційної форми навчання. Для дистанційної комунікації використовуються різноманітні інтернет-платформи та електронні ресурси: Zoom, Google Meet, Classrom. Для поширення інформації щодо проходження підвищення кваліфікації використовуються офіційний сайт Науково-методичний центр ВФПО, соціальні мережі Facebook, Instagram, створено групи у Viber.

ВІСНІВКИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ВІД ПЕДАГОГІВ

*За даними результатів дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації педагогів у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України, 2019 р.

Найактивнішими лекторами, які поділилися досвідом, розкрили питання інноваційної діяльності були:

Лілія Морська, психолог вищої категорії, з досвіду роботи: Ознаки емоційного вигорання та перші симптоми депресивного розладу. Як собі допомогти, алгоритм дій (десять виступів)

Микола Стаднік, методист лабораторії Новоград-Волинського медичного фахового коледжу, з досвіду роботи: Навчальна хмара в LCloud (ЛКЛАУД), (сім виступів)

Вікторія Дронь, заступник директора з навчальної роботи Прилуцького агротехнічного коледжу, з досвіду роботи: Форми дистанційної організації освітнього процесу та діджиталізація освіти(сім виступів)

Вадим Люльчик, завідувач технічного відділення ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України», з досвіду роботи: Підготовка та порядок проходження акредитації освітньо-професійних програм, (п'ять виступів)

Валентина Матвієнко, методист ВСП «Технологічно-економічного фахового коледжу Білоцерківського національного аграрного університету», з досвіду роботи: Професійний розвиток викладача в системі методичної роботи закладу ФПО: психолого-педагогічний супровід та методична підтримка формування професійних компетентностей, лабораторія професійного зростання, наставництво, самоосвіта, підвищення кваліфікації в умовах оновленого змісту (п'ять виступів)

Надія Єрохіна, заступник директора з виховної роботи Технологічно-економічного коледжу БНАУ з виступом на тему: «Нормативно-правове забезпечення роботи заступника директора з виховної роботи» (п'ять виступів)

Галина Сарап, заступник директора з виховної роботи Борщівського агротехнічного коледжу з досвіду роботи: Роль куратора групи у формуванні особистості студента (п'ять виступів)

Олег Качановський, заступник директора з виробничої роботи ВСП «Рівненський коледж НУБіП України», з досвіду роботи: Впровадження в освітній процес сучасних інформаційних технологій (чотири виступи)

Володимир Пазюк, завідувач відділення Рогатинського державного аграрного коледжу, з досвіду роботи: Організація роботи завідувача відділення з використанням комп'ютерних технологій (три виступи)

Михайло Литвиненко, заступник директора з навчальної роботи ВСП «Хомутецький фаховий коледж Полтавської ДАА», з досвіду роботи: Формування ІК-компетенцій педагога та набуття навичок створення та ведення корпоративних та індивідуальних сайтів, персональних блогів педагогів (три виступи)

Наталія Граборенко, методист ВСП «Новокаховський фаховий коледж Таврійського ДАТУ імені Дмитра Моторного», з досвіду роботи: Сучасний навчально-методичний комплекс (чотири виступи)

Олексій Брага, методист з інформаційних технологій ВСП «Новокаховський фаховий коледж Таврійського ДАТУ імені Дмитра Моторного», з досвіду роботи: Методика змішаного навчання та використання технологій дистанційного навчання на основі платформи LMS Moodle в закладі ФПО (чотири виступи)

Наталія Гордійчук, голова методичного об'єднання методистів ЗФПО Житомирської області, методист Бердичівського педагогічного фахового коледжу Житомирської обласної ради, з досвіду роботи: Віртуальний методичний кабінет – новий формат взаємодії з педагогами у закладі фахової передвищої освіти (два виступи)

Людмила Балдич, завідувач методичного кабінету ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України», з досвіду роботи: Методична робота викладачів як засіб професійного розвитку: рейтинг викладачів, циклових комісій, атестація – інструменти мотивації педагогів (два виступи)

Олександр Вергелес, завідувач відділення ВСП НУБіП України «Немішаївський агротехнічний коледж», з досвіду роботи: Ефективна взаємодія закладу фахової передвищої освіти і підприємства в реалізації дуальної освіти (два виступи)

Плани на майбутнє. Підвищення кваліфікації є важливим напрямом діяльності в освіті дорослих, людина має отримувати знання впродовж всього життя, оскільки зараз розвиток різних технологій пришвидшився, потрібно йти в ногу з часом і багато уваги приділяти саморозвитку.

Науково-методичний центр ВФПО у 2021 році продовжує проведення підвищення кваліфікації за напрямками: керівники закладів фахової передвищої освіти, заступники директорів з навчальної роботи, з практичної підготовки, завідувачі відділень, завідувачі методичного (педагогічного) кабінету, професійна розробка електронного освітнього контенту, проєктування електронних освітніх ресурсів. Також відбудеться підвищення кваліфікації з базової цифрової грамотності педагога, керівників закладів фахової передвищої освіти, які працюють на посаді до 2-х років, інноваційно-педагогічної діяльності у закладах фахової передвищої освіти, голів циклових комісій закладів фахової передвищої освіти.

Сьогодні для підвищення кваліфікації педагогів доступні десятки курсів і ми постійно працюємо над їх удосконаленням та створенням нових. Ви можете обрати будь-яке навчання в індивідуальному форматі – слідкуйте за нашими анонсами.

Юлія СТРИШЕНЕЦЬ,
Вікторія КУШНІРЕНКО,
Науково-методичний центр ВФПО

ПРЕСА: ПРО ЛЮДИНУ – СПРАВУ – ГОРДИСТЬ

Темою допису не є дослідження стану справ у цій царині, бо про національні умови до піднесення базового рівня країни можна говорити лише через призму майбутніх сподівань на краще. Але справжня гордість просто так з неба не падає. Потрібні приклади реальної суспільно-корисної та цінної продуктивності. До того ж, молодь має уявляти своє майбутнє через призму добрих прикладів дорослих. Чи так вже у нас багато можливостей, щоб дізнаватися про ТЕ, чим варто пишатися? Та й чи так воно має бути, що добрі приклади треба вишукувати з-поміж «смаженої» інформації? Чому, наприклад, лише деякі студентські колективи південного регіону знають про можливість поїхати на чудову екскурсію до атомної електростанції та супутнього їй гідроконфлексу у м. Южноукраїнськ? До речі, поруч, у Кіровоградській області, найбільші у Європі та шості у світі поклади уранових руд, і таких прикладів ми маємо тисячі. А розповідаючи про те, як з руди поступово виготовляють твели до реакторів, екскурсів доводиться використовувати старий російський фільм. Чому вітчизняні кіномитці цікавляться не подібними науково-технологічними

фундаментального фізично-природного базису);

- консультативне просвітництво у світі біосистем (біологія та науки на межі з нею, медицина, здоровий спосіб життя тощо);
- оновлення суспільно-економічний відносин;
- розвиток сучасних освітніх систем у напрямі переходу до суспільства дійових знань;
- «двері» у світ душевного (психологія);
- «висхідний канал» у світ духовного тощо.

Мова йде про зразки винятково української суспільно-продуктивної думки та діяльності і винятково у формі бесіди, бо відцентрова форма подачі інформації гарантовано знівелює рівень зворотного інтересу читача. Тільки постійні рубрики «Редактор та його внутрішній голос» та «Думки активних читачів газети» є сенс подавати традиційно.

У «скелетних» напрямках для запитань до експерта потрібно триматися принципу налагодження продуктивного діалогу замість традиційної взаємодії типу «ведучий – ведений». Тому запитання мають:

особливих, суто сімейних справ). Запитання: як ставиться родина Смотрицьких до родини Стороженків? Як формується це ставлення? Відповідь є простою: ставлення родини Смотрицьких до родини Стороженків формується з того, що саме знає одна родина про іншу, а також з того, що Стороженки бачать у сусідньому дворі на власні очі щодня. От саме ці дві складові («що ми про них знаємо» і «якими ми їх бачимо щодня») і формують імідж Смотрицьких в очах сусідів. Імідж родини Смотрицьких має одне з ключових значень у її житті. Якщо цю родину всі знають і сприймають як порядну, господарську, чесну й трудящу, то сусіди завжди підтримають, прийдуть на допомогу в будь-якій справі, розділять і радість, і біду. Чи допоможуть, за нашим давнім звичаєм, «толокою». Далі по вулиці стоїть третій будинок. У ньому мешкає родина Семененків. Будинок, може, й гарний: проблема в тому, що ані Смотрицькі, ані Стороженки не можуть його побачити. Адже роздивитися, як живуть Семененки, заважає височенний паркан. Кожного ранку всі сусіди бачать, як родина Семененків виїжджає з воріт на автомобілі. Проїжджаючи вулицею, Семененки вітаються із сусідами через скло, мовчки кивнувши головою. Так само й повертаються щовечора – ото і все спілкування. Запитання: як ставляться Смотрицькі та Стороженки до своїх сусідів Семененків? Іншими словами, яким є імідж родини Семененків в очах усіх сусідів? Адже щось дізнатися про їхнє повсякденне життя неможливо: заважає високий паркан. А про себе Семененки нічого не розповідають, бо майже ніколи не спілкуються з сусідами та сторонніми. Тим часом мешканці вулиці розповідають про Семененків різне: одні кажуть, що це дуже пристойна родина; другі таємничо розмірковують, що «...якщо вже аж так ховаються, то мають на те якісь свої причини!»; треті вважають, що загалом родина Семененків є досить пристойною, але «хтозна, чим вони там займаються? за такими глухими парканами всяке буває...»; решті сусідів просто байдуже до цих «відлюдків». А як такий некерований («самоформований») імідж впливає на стосунки Семененків із ближніми й дальніми сусідами на вулиці? Та аж ніяк! Або, як кажуть у народі: «Якщо їхня хата запалає, то гасити, звичайно, буду. Якщо зможу через їхній паркан перелізти». Цікавий нюанс: а чи позичать сусіди Семененкам велику суму грошей? Практично незнайомим людям... Це ми так образно натякаємо на поведінку й рішення потенційних користувачів ваших послуг, на їхню готовність прийти саме до вас. Із цього простенького прикладу можна зробити такі висновки щодо іміджу конкретного закладу освіти.

Висновок перший. Імідж формують дві основні складові: Що саме люди ЗНАЮТЬ про вас ВІД ВАС. Іншими словами, це та інформація, яку ви поширюєте про себе; що саме про себе розповідаєте. Як люди БАЧАТЬ ваш колектив та його життя на власні очі, щодня, з усіх можливих джерел. Іншими словами, це ті публічні, відкриті дії та кроки, що ілюструють життєдіяльність вашого колективу, висвітлюючи її з того чи іншого боку. Висновок другий. Якщо люди постійно не отримують інформації і нічого не бачать на власні очі, то вони починають домислювати (фантазувати, вибудовувати власні версії, видавати бажане за дійсне, переповідати чутки чи плітки з третій джерел тощо). Висновок третій. Хоч би яким був імідж однієї родини в очах сусідів, усі разом вони завжди намагаються жити дружно – такою є ментальність українців. Усі «сусіди з вулиці» завжди прагнуть підтримувати одне одного, ділити разом і радість, і біду, триматися одне одного в будь-якій ситуації. А от з «відлюдкуватими» – справа інша: вони нікому не потрібні. Адже вони самоізолювалися.

Від фахівців зі зв'язків із громадськістю та з побудови іміджу, зокрема, і від себе додамо ще й такі принагідно важливі зауваження: кожна людина трактує по-своєму побачене на власні очі, або почуте від інших (стара істина: «Скільки людей – стільки й думок»); негативну інформацію люди розносять охочіше, ніж позитивну; почувши від когось негативну інформацію, люди зазвичай щось собі домислюють, та ще й трактують, перевертають (принцип «зипсованого телефону»); ...а от позитивної інформації ніколи не буває забагато!; якщо взагалі не докладати зусиль до формування іміджу, то він все одно сформується – незалежно від вашого бажання чи небажання. От тільки яким він буде, цей ваш імідж? Швидше за все, таким, як у тих Семененків із вищенаведеного прикладу.

* * * Головні алгоритми побудови та зміцнення позитивного іміджу вашого колективу: слід завжди робити все можливе, щоб бачили вашу роботу тільки у позитивному світлі; не варто очікувати, поки хтось буде цікавитися життям і подіями з вашого життя: не соромтеся розповідати про новини всім навколишнім іншим людям – не чекаючи, поки вас запитують про це; розповідайте про життя свого колективу всім, всюди і скрізь, де вас готові вислухати; розповідайте про життя свого колективу якнайбільше і якомога позитивніше. **Як це робиться на практиці?**

Шановні освітяни і всі хто цікавиться освітою!

Ви пишете цікаві матеріали, які порушують актуальні питання сучасної української освіти?

Тоді пропонуємо Вам стати співавтором інформаційного вісника «ОСВІТНЯ ТРАЕКТОРІЯ» і висвітлити проблематику української вищої та фахової передвищої освіти з погляду викладача, керівника закладу освіти, вихователя, куратора, психолога, батьків або людей, які вболівають за майбутнє України.

Список тем достатньо розгорнутий: від ювілейних дат, історичних, краєзнавчих нарисів, сучасних освітніх технологій до законодавчих, фінансових, організаційних проблем вищої та фахової передвищої освіти, відносин між освітянами та владою, студентством, батьками тощо.

Разом ми спробуємо зробити українську освіту престижною та якісною, згуртувати всіх учасників освітнього процесу у дружню сім'ю однодумців, при цьому, кожному створивши відповідний імідж.

Що ви отримаєте?

На сторінках нашого видання ви зможете розповісти про здобутки та проблеми, поразки та перемоги, про все те, чим живе освітянська спільнота. Поділитися своїми надбаннями, роздумами та баченням майбутніх перспектив.

Матеріали та диспути на сторінках нашого видання принесуть вам авторитет і популярність (легко можна отримати читацьку аудиторію у майже півтора мільйона, адже в Україні одних лише студентів 1,3 тис., а ще викладачів майже 150 тис., 701 заклад фахової передвищої освіти та 282 університети, академії, інститути), **а також СЕРТИФІКАТ «АВТОРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРЕСИ» після публікації 3 матеріалів.**

Надсилати матеріали – статтю, репортаж, інтерв'ю, власну думку, есе, оповідання, творчі доробки, історичні, туристичні екскурси, все, що, на вашу думку, буде цікаво читачам освітянської спільноти, потрібно на адресу електронної пошти nmc.ostk2019@ukr.net, номер телефону, якщо є запитання:

063 271 49 71 Оксана Ткачук, головний редактор інформаційного вісника.

сюжетами, які підносять гордість за свій люд, а здебільшого «життям» відвідувачів нічних клубів з їхнім: «В-а-у» чи тих торгових «марок», за котрими «стирчить» банально скрита реклама поширення у молоді пагубних звичок? І так безліч чому, чому, чому? Може на часі зробити щось дійсно гідне гордості за країну та її народ?

Чом би нашому освітньо-гуманітарному корпусу не реалізувати як загальнодержавний просвітницько-виховний проєкт на штат тижневика «Інноватор: Україна» із задумом, подібним до телебесід з академіком Капіцею у радянські часи, чи сучасного газетного варіанта «Бульвар Гордона»? Тут важливо звернути увагу на надважливий нюанс: наведені приклади стали успішними завдяки тому, що в основі своєї трималися на живій бесіді цікавих та успішних особистостей. Адже «Спільнота, що використовує діалогічну форму, є найбільш адекватним соціальним середовищем для вироблення мислення вищого порядку», – зазначає Метью Ліпман.

Ось, приблизні ескізи замальовки до змісту проєкту.

За формою переважна більшість матеріалів має бути винятково БЕСІДОЮ з авторитетним та цікавим фахівцем з тієї чи іншої суспільно-продуктивної сфери за такими напрямками:

- технологічний (прикладні технології, дослідження, суспільно-продуктивні проєкти тощо);
- науково-академічний (дослідження

- ♦ формувати картину суспільно-економічної та ін. продуктивності особи, від якої очікуємо відповіді (інформативність непрямого виду);

- ♦ надати імпульс (меседж) від експерта до читачів (ненав'язлива повчальність);

- ♦ створювати приємну атмосферу (розважальність на тлі серйозних речей);

- ♦ урізноманітнювати варіанти культурологічної дієвості, але ніколи «смажених фактів» чи «зіткнення лобами» і т.п. «Бійцівської» ініціативи (мудре відсторонення від агресивності та прямої боротьби як проти когось, так і за щось: ставка на творчу продуктивність).

Іншими словами мова про ПЕРІОДИЧНЕ ВИДАННЯ від розумних та задля примноження розумних.

І ще, **ЩО ТАКЕ ІМІДЖ І ЯК ВІН ФОРМУЄТЬСЯ?** Розглянемо простенький приклад. Уявіть собі вулицю з приватними будинками. На самісінькому початку вулиці сусідує дві садиби: це помешкання родин Смотрицьких та Стороженків. Обидві родини відкриті, приязні між собою. Господині нерідко забігають одна до одної – за дрібними потребами, та й потеревентити при нагоді про свої господарські та домашні справи, похвалитися своїми сімейними новинами... Діти з обох родин по-сусідськи разом граються на вулиці, а старшенькі щоранку йдуть до тієї самої школи. Чоловіки, повернувшись із роботи, можуть разом посидіти, поговорити про спільні турботи. Кожна родина знає про іншу практично все (звісно, окрім

НЕТИКЕТ

Поняття «НЕТИКЕТ» з'явилося в середині 80-х років ХХ століття і поєднує два слова – «мережа» (англ. net) і «етикет» (фр. etiquette). Інколи його ще називають «мережовий етикет» або «інтернет-етикет».

Нетикет створений для того, щоб всім (і досвідченим користувачам, і новачкам) було в рівній мірі комфортно спілкуватися між собою в інтернет-просторі. Дотримуватися мережевого етикету насправді дуже просто, адже мережа – це громадське місце. Тому не можна робити ті речі, які не заохочуються в будь-якому цивілізованому суспільстві, наприклад, вживати ненормативну лексику, розпалювати національну ворожнечу, ображати людей або брехати.

Правила поведінки в інтернеті не відрізняються від загальноприйнятих норм пристойності в реальному світі. Спілкування в мережі також передбачає ввічливість, привітність і чуйність. Мережовий етикет – це ті самі норми етикету, але в віртуальному просторі. Але в багатьох інтернет-спільнотах часто утворюються власні правила (власне, як і в офлайн-середовищі – наприклад, серед представників певної субкультури або в давно знайомій тісній компанії).

Крім того, багато норм і приклади інтернет-етикету зумовлені конкретними способами передачі інформації: в інтернеті для того, щоб передати свою думку, ми використовуємо текст, картинку, рідше – відео та звукові повідомлення. Те, як саме ми це робимо, накладає свій відбиток на сприйняття нас іншими людьми. І ось в цьому випадку вже важливо знати, що саме за нетикетом вважається допустимим, а що розцінюється як грубе поводження. Наприклад, людина, яка не знає, що текст повідомлення, написане у верхньому регістрі, привітніє до переходу на крик в реальному світі, не зможе зрозуміти, чому на його повідомлення реагують негативно. Щоб уникнути в майбутньому подібних ситуацій, потрібно розібратися, які правила мережевого етикету актуальні для користувачів інтернету.

Хоч зараз інтернет-форуми вже відходять в небуття, поступившись місцем соцмережам і месенджерам, саме на них стали формуватися основи нетикету. Це саме спілкування на форумах змусило користувачів задуматися про необхідність дотримуватися головної теми дискусії в гілці коментарів, а також навчило обчислювати тролів – розпалювачів конфліктів. Основні поняття, які до сих пір активно використовуються для характеристики норм спілкування в інтернет-мережі, – це флуд, оффтоп, бан, флейм і інші.

Бан в мережі отримує той, хто не вміє себе вести пристойно. Це досить суворі міра покарання – винний втрачає доступ до ресурсу. Зазвичай, банять за відверте хамство, перехід на особистості, розпалювання конфлікту, навмисне поширення брехливого і шкідливого інформації. На кожному ресурсі, як правило, є власний звід правил, що визначає, як себе вести і за що можна заробити бан.

Флейм – занадто бурхлива дискусія. Якщо протягом бесіди переходить в досить напружене русло, розгорається полеміка, а потім початкова тема розмови виявляється забутою, тому що учасники занадто захоплені з'ясуванням відносин – прийнято говорити про флейм. Особливо активних учасників флейму можуть і забанити.

Зараз більшість користувачів інтернету спілкуються не на форумах, а в соцмережах, негласні правила ввічливості які можуть трохи відрізнятися. Практично у всіх країнах світу використовують фейсбук, і є кілька специфічних помилок спілкування в цій соцмережі, які всіх дратують. А саме:

Спілкуючись у віртуальному середовищі, слід пам'ятати, що тут, як і в реальному житті, існують свої правила поведінки, своєрідна культура віртуального спілкування, яку ще називають «нетикет».

♦ **для вирішення особистих питань використовуйте тільки месенджер – не варто з'ясувати стосунки або домовлятися щодо якоїсь важливої справи в коментарях. І тим більше не потрібно публікувати нічого на стіні у іншого користувача без попереднього дозволу;**

♦ **не бомбити малознайомих людей потоком повідомлень. Багатьох дратує спілкування в стилі «йду і пишу на ходу». У розмові з друзями так зазвичай і відбувається, але якщо ви хочете звернутися з будь-яким проханням до незнайомої людини, то краще не складайте його на ходу, а сформулюйте заздалегідь і напишіть повноцінний текст;**

♦ **ніколи нікого не додавайте в групи без їх згоди – це дратує абсолютно всіх. Хорошим тоном буде написати пост про цю групу, де ви поясните, що це за спільнота, чому ви її створили (підписалися на неї) і що в її публікують або збираються публікувати;**

♦ **запитуйте дозволу, перед тим як відзначити людину на фотографії, а також не викладайте в соцмережу те, що може вважатися компроматом. Не варто також відзначати друзів на вітальних листівках, як це часто прийнято робити;**

♦ **не варто робити відеодзвінок без попередження – це стосується не тільки месенджера в фейсбуці, але й інших схожих програм для обміну повідомленнями. Завжди краще запитати в чаті – чи зручно людині говорити;**

♦ **не поширюйте інформацію помилкового або спамного характеру. Також багатьох дратують жалісливі пости про бездомних кошенят і так звані листи щастя. Якщо зловживатимете ними, від вас досить скоро відпишуться.**

У сучасному інтернет-спілкуванні смайли грають важливу роль – дають зрозуміти емоції співорозмовника незалежно від тексту. Звичайно, ви не станете використовувати емодзі (як це називають смайли) або стікери в діловому листуванні, проте, в листуванні (хоча, де як) з друзями це можна і потрібно робити. Є навіть такий жарт, що людина, яка пише без смайликів, викликає підозри.

Але є й інша крайність – надлишок смайликів. Зустрічаються такі пости, де замість половини слів використовуються піктограми. Можливо, комусь це здається смішним, але значення смайликів в тому, щоб трохи розбавити текст (на 10% максимум), а не перетягувати всю увагу на себе.

Здебільшого текст в інтернеті – це ваша основна самопрезентація (звичайно, якщо мова не йде про стрічку інстаграм або ютуб-канал). Уміння писати грамотно, логічно будувати речення, сама манера письма – все це може залучити або відштовхнути читачів, розповідь багато про те, хто ви є насправді. Поспостерігайте за тими, чий текст вас приваблюють і візьміть для себе на замітку, що б ви хотіли запозичити з їх стилістики.

Якщо ви спілкуєтесь з близькими друзями, то граматики, орфографія і лексика стають не настільки важливі – куди важливіше швидко донести інформацію. Проблема в тому, що багато хто вважає подібне ігнорування розділових знаків, великих літер і навіть банальних правил ввічливості нормою нетикету. Це можна проілюструвати таким прикладом: часто в інтернет-магазинах в соцмережах під фото з

товаром людина пише: «Ціна?», «Скільки?» замість того, щоб звернутися більш чемно і розгорнуто. З іншого боку, продавець, який не вказує ціни під фотографією товару, теж не відрізняється уважністю до своїх клієнтів. Хоча декому це доволі звично.

Оскільки все більше контенту в соцмережах публікується у вигляді зображень і фотографій, то в рамках вивчення мережевого етикету як правил поведінки спілкування варто торкнутися і цієї теми. Найбільше це стосується мережі Інстаграм, чий користувачі часто «грішать» одноманітними фотографіями мізерної тематики.

Будь-який неякісний знімок – це, перш за все, неповага до вашого читача. Це можна пробачити, тільки якщо ви дуже хочете поділитися моментом з друзями і додаєте підпис, часто з вибаченнями за погану якість. Якщо ж людина просто викладає фото сумнівної якості без підпису, то це розцінюється як бажання поділитися гарним фото – проблема в тому, що воно за фактом таким не є.

Припустимо, якість фото відмінна – тоді людина може вдаритися в іншу крайність. У кожного є такий знайомий, який щодня постить селфі, свою їжу, каву, букет квітів, красивий захід. Подібні мережеві персонажі дратують не менш, а то й більше, ніж люди, що постять фотографії поганої якості. Щоб ваша стрічка складалася з цікавих підписників, а не випадкових людей, які клікнули на вашу милу мордочку, розбавляйте потік нескінченних селфі більш інтелектуальними постами.

У 1994 році на світ з'явилася книга Virginia Shea Netiquette, в якій було сформульовано десять основних правил нетикету. Дотримання цих правил істотно полегшить життя всім оточуючим і сьогодні.

Правило 1. Пам'ятайте, що ви говорите з людиною. Це одне з найбільш очевидних правил, і все ж саме його найчастіше порушують. Дуже багато хто забуває, що їх співорозмовник – не комп'ютер, що за літерами на екрані ховається жива людина, яку легко образити, і прихильність якої, одного разу втративши, може бути дуже складно повернути.

Правило 2. Дотримуйтеся тих самих стандартів поведінки, що і в реальному житті. Інтернет створює відчуття анонімності, вам здається, що вам нічого не зробить, тим самим з'являється хибна думка, що в мережі правила поведінки менш чіткі. Необхідно дотримуватися етики спілкування, а також залишатися в рамках закону, як в реальному, так і у віртуальному просторі.

Правило 3. Вам особливо важливо пам'ятати, якого стилю спілкування дотримуються ваші співорозмовники. У більшості давно сформованих мережевих колективів є свої писані чи неписані правила, якими із задоволенням поділяються з новачком. Універсальною є порада перший час посидіти в куточку, подивитися і послухати. Не варто намагатися нав'язувати свої правила і вчити співорозмовника, навіть якщо ви впевнені, що всі вони не праві. Зрештою, це ви прийшли в співорозмовник, а не співорозмовник до вас.

Правило 4. Поважайте час і можливість інших. Так, ви – пуп Землі. От тільки інші пупи про це не знають. Не слід очікувати миттєвої реакції на повідомлення. Не потрібно нав'язувати себе. Поважайте думку інших і, напевно, зустрінете аналогічне до себе ставлення.

Правило 5. Зберігайте обличчя. Репутація в інтернеті значить нітрохи не менше, ніж в реальному житті. Звичайно, вся аудиторія інтернету про вас не дізнається, але брати за інтересами та сайтами можуть знати вас як реальну людину. Якщо навіть на першому етапі знайомства з інтернетом ніків буде декілька, з часом один з них стане головним, тим, в якому ви себе відчуваєте спокійно і надійно, можливо, навіть надійніше, ніж в паспортному імені. Чи варто його бруднити репутацією скандаліста, вискочки, невігласа чи зануди?

Правило 6. Допомогайте іншим там, де ви це можете зробити. Мережа – найбільша бібліотека і сховище всіх можливих знань. Ви в це вірите? Це не так. В інтернеті з'являється тільки та інформація, яка хоч трохи становить вигоду для автора. Тому можуть виникнути питання, відповідей на які в мережі немає. Саме люди, з якими ми зустрічаємося в мережі, можуть допомогти вам. Якщо ви побачили питання і можете на нього відповісти – відповідайте. Якщо новачок просить у вас допомоги – допоможіть, як колись допомогли вам. Якщо ж вам ніхто ніколи не відповідав на запитання, чи не розповідав щось потрібне або не допомагав, продовжуйте відповідати, розповідати і допомагати.

Правило 7. Не вступаєте в конфлікти і не допускайте їх. Людину, яка давно живе в мережі, як правило, вгадують не за запаленими червоними очима і рефлекторним третім пальцем рук. Людина, яка давно живе в мережі, відрізняється міцними нервами. Якщо ви серйозно думаєте, що якогось інтернет-акакала можна здивувати лихом закрученим матірним загином, вставленням в розмову, то подумайте ще трохи. Бажання відзначитися видає у вас новачка куди вірніше, ніж нік «я-тут-новенький». Ті, хто в мережі давно, розпізнають майбутній скандал в зародку і намагаються віддалитися від нього на безпечну відстань. І це при тому, що вони самі можуть подібний скандал спровокувати явно епатажним повідомленням. Але бризкати слиною, доводячи в 300 повідомленнях, що співорозмовник нічого не розуміє в цій темі – доля слабких.

Правило 8. Поважайте право на приватне листування. Це правило можна і потрібно тлумачити більш широко. А саме: не поширюйте в мережі особисту інформацію інших людей – реальні імена, адреси, телефони, фотографії. Ніколи і ні за яких умов! Не публікуйте логи ваших розмов тет-а-тет без згоди співорозмовника або кількох співорозмовників, якщо розмова була дещо конфіденційною.

Правило 9. Не зловживайте своїми можливостями. Віртуальний простір передбачає різний доступ до тих чи інших ресурсів, різний рівень з тих чи інших питань. Тому, навіть володіючи перевагами над іншими користувачами, не слід користуватися ними.

Правило 10. Вчіться прощати іншим їхні помилки або хоча б час від часу згадуйте, скільки помилок зробили ви. Кожен колись був новачком. Якщо ви помітили помилку, повідомити про неї краще приватно. Не будьте зарозумілими і гордовитими. Іноді можна демонструвати нетикет, порушуючи його.

Юрій ЛИСЕНКО, директор
Сосницького сільськогосподарського
технікуму бухгалтерського обліку

ЖИТТЯ БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ

Педагогічний колектив Рогатинського державного аграрного коледжу спрямовує свою діяльність на виховання не тільки висококваліфікованого фахівця, а й на виховання соціально активної особистості із громадянською позицією. Викладачі розуміють потреби сучасного покоління, їх проблеми та сприяють всебічному розвитку особистості, успішній соціалізації до навколишніх умов.

Активну допомогу педагогам у становленні молоді особистості надають органи студентського самоврядування коледжу. За ініціативи студентської ради було створено проєкт «Віра в дії» та налагоджена співпраця із докторантом кафедри Церковної історії Українського Католицького Університету, головою наглядової ради ГО «Рух за життя» м. Львів – Назарієм Петрівим.

Проєкт «Віра в дії» спрямований на формування соціальної активності у молоді людей та необхідних soft skills для подальшого всебічного розвитку особистості. Крім того, в ході тематичних зустрічей піднімалися актуальні проблеми молоді та шляхи їх вирішення. В рамках проєкту було сформовано навчальну групу із 15 осіб різних соціальних груп.

Для вказаної групи було розроблено і впроваджувалася навчальна програма за двома напрямками: особистісний розвиток (розвиток впевненості в собі, емоційний інтелект, навички публічного виступу, ведення переговорів, ненасильницька комунікація, самовідновлення тощо); розвиток знань і навичок, необхідних для громадської та волонтерської діяльності (лідерство та робота в команді, стресостійкість тощо).

Програма складалася із тем, актуальних для сучасного покоління, відповідно до їх запитів та потреб. Заняття відбуваються раз на місяць.

Для створення позитивної та релаксуючої атмосфери організатори проєкту запровадили традицію чаювання перед початком роботи навчальної групи. Це давало змогу учасникам проєкту зблизитися, розслабитися і налаштуватися на завдання. Також після занять деякі учасники залишалися для проведення індивідуальних консультацій та пояснень.

У період карантину заняття відбувалися в режимі онлайн, за допомогою інформаційно-комунікативних технологій – програми Zoom та Facebook.

Не менш важливим завданням перед собою для студентських та педагогічних колективів є формування громадянської позиції, креативного мислення, виховання соціальних якостей молоді особистості.

З цією метою проводять чимало виховних заходів, майстер-класів, тематичних зустрічей та благодійних акцій, ярмарків.

У 2019-2020 навчальному році студентська рада визначила пріоритетним напрямом роботи волонтерську діяльність та клуб за інтересами.

Одним із вдало втілених проєктів є благодійна акція допомоги волонтерській організації безпритульних тварин «Дім Сірка».

«Дім Сірка» – громадська організація, що об'єднала волонтерів, які опікуються тваринами м. Івано-Франківська вже декілька років.

Наша місія – власними маленькими кроками продемонструвати, що відпові-

дальне і дбайливе ставлення до чотирилапих – це нормально, правильно, етично. Усвідомлення чужого болю та цінності чужого життя – така сама важлива частина виховання сучасного громадянина, як і якісна освіта, патріотичний вишкіл тощо.

Наші студенти часто є волонтерами в організації «Дім Сірка», допомагають доглядати собак, надають фахову допомогу, привозять теплі речі та корм.

У 2019 році було проведено масштабну благодійну акцію у закладі освіти, в ході якої студенти зібрали теплі речі та матеріальну допомогу у сумі 3550 грн.

Залучення студентів до благодійної діяльності для допомоги безпритульним тваринам – це ще один спосіб навчити їх милосердя, любові до менших наших друзів, давати більше, ніж отримуєш, а також не менш важливо – надавати професійну ветеринарну допомогу.

Щороку студенти закладу освіти долучаються до загальноміського благодійного ярмарку «Подаруй дитині радість» для онкохворих дітей. Вихованці закладу освіти на ярмарку презентують ялинкові прикраси ручної роботи та домашню випічку.

З 2014 року студентство бере активну участь у підтримці та допомозі війнам АТО. Кожного року проводяться благодійні акції «Вареник війнам АТО», збір теплих речей, продуктів та медикаментів для військових, «Великодня паска для воїнів АТО».

Студентське самоврядування спільно з адміністрацією закладу освіти піклується про добробут і здоров'я студентів. Тому періодично проводяться благодійні акції зі збору матеріальної допомоги для важкохворих студентів, їх сімей.

До Дня Валентина студенти спільними зусиллями організували благодійний ярмарок з метою збору коштів на лікування маленького хлопчика Володимира Крисини з с. Липівки. Студенти та члени студентської ради, викладачі власними зусиллями, стараннями підготували тематичну випічку та власноруч зроблені креативні валентинки.

Завдяки цим благодійним вчинкам, студенти мають можливість пізнати соціальні проблеми суспільства, знайти шляхи їх вирішення та реалізувати свою громадянську позицію.

Поїздки, екскурсії, цікаві лекції дають змогу студентам розширити світогляд, одержати нові знання, практичні навички і досвід.

За ініціативи студентської ради відбулася поїздка у славне місто Лева на грандіозну подію – зустріч з Ніком Вуйчичем «Життя без обмежень».

Нік Вуйчич вже вшосте в Україні, але вперше приїхав до Львова. Він народився без ніг і рук, але зумів навчитися жити і досягнув успіху, ставши популярним оратором і створивши благодійну організацію «Життя без кінцівок».

Нік Вуйчич – людина з обмеженими фізичними можливостями. Він австралійський мотиваційний тренер, меценат, християнський проповідник та автор книг. Він зміг не просто реалізувати себе, але надихнути своїм прикладом тисячі людей. Нік не тільки живе повноцінним і насиченим життям, а й допомагає іншим знайти віру, надію та любов.

У Львові Нік виступав із програмою «Життя без обмежень». Основним підґрунтям вчення «Життя без обмежень»

є прощення, наполегливе прагнення «жити» і добиватися бажаних цілей.

Під час всього виступу він розповідав як жити та не здаватися та жартома переповідав історії зі свого життя. Основне питання, яке він порушив: «Як бути вдячним? Треба бути вдячним за те, що ми маємо, а не фокусуватись на тому, чого у нас немає».

Нік прагне донести до української молоді, що вони мають вірити: «Якщо ти робиш те, що хочеш, і в тебе є мрія та ціль, ти маєш вірити». Усім присутнім спікер порадив бути рушіями зміни, мріяти та не заздрити успіхам інших, не засуджувати вчинків інших та не боятися впасти на шляху до успіху.

Ця зустріч назавжди залишила слід у серцях молоді Рогатина. Вони із захопленням слухали виступи молодих спікерів, почерпнули життєву енергію та настанови, отримали неймовірну порцію позитивних вражень та емоцій. Їм було над чим задуматися...

Для розвитку креативного мислення використовують проєктні роботи та майстер-класи. Члени студентської ради розробили проєкт «Кінотеатр під відкритим небом» на території закладу освіти.

Проблема дозволяє сучасній молоді нині актуальна. В епоху новітніх технологій, віртуального спілкування, тотальної всюдозволеності, людина втрачає свою цінність, значущість.

Мета проєкту – створити просвітницький центр, де збиратиметься молодь обговорювати актуальні проблеми та потреби, переглядати фільми, матиме можливість реалізувати свої творчі таланти на сцені, організовувати концерти, вистави для громадськості міста. Цей проєкт

дозволить інтегрувати активну молодь до громадського життя міста.

Проєкт «Кінотеатр під відкритим небом» дає можливість дівчатам та юнакам не лише збагатити свій внутрішній світ, а й поспілкуватися зі своїми однодумцями, а це також неабияк впливає на їх духовний розвиток, що є таким важливим процесом у молодому віці. Обмін думками, жваве спілкування – усе, що потрібно для гарного настрою і вдалого проведення свого часу.

Проєкт передбачає створення ідеї нового продукту, виготовлення його та оформлення відповідної документації. Виконання проєкту визначається етапами та стадіями проєктування.

Педагогічний колектив коледжу впродовж багатьох років своєї освітньої діяльності активно працює в напрямі формування соціально активної особистості студента та учня, оскільки чітко усвідомлює, що в умовах стрімких суспільних змін виникає гостра потреба суспільства в його соціально активних членах зі стійкою особистісно значущою позицією, що вільно орієнтуються в складній соціально-економічній та політичній ситуації, здатних ухвалювати рішення і досягати результату відповідно до поставленої мети, брати на себе відповідальність за свої вчинки, не утискаючи прав і свобод інших.

Зоряна ДРАГАН,
Тетяна ВЕРГУН викладачі,
Юлія КОТИК, секретар навчальної частини, координатор студентського самоврядування Рогатинського державного аграрного коледжу

ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Конкурентоспроможність будь-якої держави на світовому ринку та якість життя її населення напряму залежить від рівня професійної підготовки кадрів. Одним із провідних світових лідерів у сфері підготовки кваліфікованих кадрів сьогодні виступає Європейський Союз, який завдячує цьому дуальній системі професійної освіти і навчання. Засновником дуальної освіти вважають Німеччину. Від неї цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та інші країни.

Це поєднання роботи і навчання, коли молодого фахівця заклад освіти готує разом з підприємством. Компанія визначає потрібні їй спеціальності й замовляє вишу.

«Ми відштовхуємося від потреб ринку, – каже представник комунального підприємства міста Ерфурт (Німеччина) Удо Бауер. – Маємо заглянути на три-чотири роки вперед, на які спеціальності буде попит. Вже згідно з цим надаємо свої кваліфікаційні місця. Наш обов'язок перед суспільством – не залишити наших студентів безробітними».

Щоб потрапити у вищу дуальну школу у Німеччині, абітурієнт має отримати закінчену середню або спеціалізовану середню освіту. Студентів відбирають на конкурсних засадах. Також кожен учень має знайти партнера серед підприємств – це головна умова, розповідає Удо Бауер.

У Вищій дуальній школі Гера-Айзенах навчання триває шість семестрів – три роки. Кожен семестр ділять на три місяці теорії і три – роботи на підприємстві. Хоча в інших закладах для отримання теоретичних знань студенту достатньо 1-2 дні на тиждень відвідувати виш, а також працювати самостійно. Решта підготовки – робота на підприємстві.

У компанії студент має наставника. Його статус закріплений у законі і за свою роботу зі спудеєм куратор отримує 538 євро. Впродовж трьох місяців він займається разом зі студентами проектами, які мають безпосередній зв'язок з підприємством:

«А це є суттєвою перевагою для компанії, – розповідає Бауер. – Учень інтегрується в систему підприємства, вивчає всі робочі механізми. Також цим випробовують і впроваджують ті чи інші проекти, які мають значення для майбутнього компанії. Ці проекти оцінює і наставник, і професор вищої школи».

Але є і традиційні контрольні роботи та домашні завдання.

Дуальна освіта закріплена на законодавчому рівні. Однак після завершення навчання випускник не зобов'язаний пра-

Андрій Хмельник – виконавчий директор громадської організації IT-кластер Рівне

Оксана Степанчук – представник компанії HOMECOMBSOFTWARE

цювати в компанії, яка його вчила.

Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки фахівців певного профілю в рамках організаційно відмінних форм навчання. Головною думкою дуальності є рівноправність взаємодії закладів освіти, роботодавців та здобувачів освіти.

Позитивними показниками дуальної освіти є організація співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів; розробка законодавчого підґрунтя для визнання національних стандартів якості професійної освіти; навчання здобувачів освіти під час трудової діяльності; залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі); здійснення інституційних досліджень і консультування (моніторинг якості надання освітніх послуг у сфері професійної освіти, оновлення освітніх стандартів); врахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості професійної освіти.

У країнах, де застосовується дуальна система професійного навчання, в середньому приблизно 40-50% молоді одного року народження навчаються за дуальною системою.

Основними ознаками дуального підходу в навчанні є 50% занять для аудиторного навчання, 50% – для практичних занять на підприємствах; результати роботи студентів оцінює як роботодавець, так і викладачі; від 25% до 50% навчальних кредитів отримують безпосередньо

на робочому місці; освітні програми адаптуються під потреби бізнесу; навчальні програми мають відповідати академічним стандартам.

Навіщо ця система Україні?..

Індекс глобальної конкурентоспроможності України – на 11 місці, а якість підготовки персоналу в компаніях та організаціях – на 94-му.

Володимир Ковтунець, перебуваючи на посаді першого заступника міністра освіти, констатував: «Система вищої освіти в Україні на грані повного провалу. Зате дипломів – хоч відбавляй. Виші досі під час розробки навчальних програм орієнтуються на забезпечення роботою своїх кафедр. На всю Україну у нас 12 фахівців з кібербезпеки, 4 живуть в Україні. У Штатах – 70 тисяч».

Павло Штутман, який очолює два машинобудівні заводи, скаржиться: «У Кропивницькому дефіцит інженерних кадрів нині – 180 осіб. Інженер має розробляти продукцію, готувати виробництво і керувати малими групами, які здійснюють виробництво. Готувати таких фахівців традиційним академічним способом неможливо».

Уряд у 2018 році затвердив Концепцію дуальної освіти, що має на меті об'єднати навчання та роботу учнів і студентів в професійній і вищій освіті.

За словами колишнього міністра освіти Лілії Гриневич, впровадження дуальної освіти допоможе подолати проблему зношеності обладнання у закладах вищої та професійної освіти, дасть змогу роботодавцям включитися у процес підготовки, а не перенавчати випускників.

«Дуальна форма здобуття освіти передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях для набуття певної кваліфікації. Як правило, це навчання відбувається на основі договору. Тобто фактично це система, що дозволить нам ще в процесі навчання будувати місток між 11 роботодавцем та здобувачем освіти. Учні та студенти зможуть побачити на власні очі виробництво чи компанію, в якій в майбутньому зможуть працювати, навчитися роботі на сучасному обладнанні», – розповіла пані Лілія.

«Результати навчання оцінюватимуться і роботодавцем, і закладом освіти. Роботодавець братиме безпосередню участь у відборі учнів, що навчатимуться на програмі. Усе це значний крок уперед назустріч новому формату побудови стосунків усередині освіти», – пояснювала Гриневич.

Під час запровадження елементів дуальної форми навчання в Україні відбулися суттєві зміни в організації навчально-виробничого процесу, а саме: – зміна співвідношення навчального часу: теоретичне навчання – 30%, виробниче навчання та виробнича практика – 70% навчальних годин; упровадження блоч-

но-модульної побудови освітнього процесу: опанування базового модуля на базі закладу освіти, а потім чергування: модуль теорії (1-2 тижні) на базі закладу професійної (професійно-технічної) освіти / модуль практики (4-8 тижнів) на базі підприємств, установ, організацій; оцінювання результатів навчання – відповідно до реальних показників професійної підготовки, підтверженої в умовах виробництва.

Деякі університети вже працюють за цією системою освіти. Директор Механіко-машинобудівного інституту Національного технічного університету імені Ігоря Сікорського Микола Бобир розповідає: КПІ співпрацює з FESTO, Haas Automation.

«Boeing прийшов в КПІ, щоб готувати для себе кадри. Вже створили конструкторсько-інженерний центр «Боїнг – Україна», де працюють 100 випускників КПІ. Центр розширюють нині до 250 осіб», – зазначає він.

Крім того, було прийнято рішення щодо спільної співпраці з підготовки інженерних кадрів через дуальну систему освіти.

Щоб впроваджувати цю систему на державному рівні, МОН запустило перші пілотні проекти. Дуальну освіту випробовують для підготовки фахівців на морському транспорті, аграрних професій та кібербезпеки. Один з проектів, пов'язаних з кібербезпекою, вдало розпочато. МОН знайшло партнерів, готових співпрацювати через модель дуальної освіти.

Учасники проектів впровадження цієї форми навчання визначили кілька недоліків, які заважають сучасній дуальній освіті в Україні. А саме: відсутність індивідуальних графіків навчання учнів; велике навантаження на педагогів; низька мотивація учнів продовжувати навчання; низька обізнаність серед роботодавців про дуальне навчання тощо.

«Зараз ми маємо ситуацію, коли, отримуючи грошову винагороду за виконану роботу, учень втрачає мотивацію до продовження навчання. Тобто миттєвий зарібок має більший пріоритет, ніж отримання повноцінної освіти за фахом. Ми розуміємо, що робота учнів, навіть у межах практики чи навчання, має оплачуватися. Проте на своєму рівні ми маємо прописати механізм, який зберігав би інтереси усіх сторін процесу», – зазначають вони.

Таким механізмом може стати договір, який попередньо укладають зацікавлені сторони. Наприклад, у Німеччині він укладається між учнем та підприємством, тоді як українська практика розглядає документ тристороннім – між закладом освіти, учнем і підприємством.

«90% учнів, які закінчують заклади профосвіти, йдуть працювати за професією. З них 30% продовжують навчання у вишах. Але загалом наша модель дуального навчання успішно зарекомендувала себе на ринку і ми готові ділитися своїм досвідом», – наголосив генеральний директор BASF в Україні Андреас Лір.

Договір визначає тривалість навчання, випробувальний термін, можливість отримання відпустки, зміст освітньої програми та оплату праці. Далі, завершивши навчання, учень, студент складає випускні іспити, які оцінює спеціальна експертна комісія. До її складу мають увійти працедавець, робітники, викладачі закладу, де навчався здобувач освіти. Зазвичай до складу комісії не входять інструктори та викладачі тих, кого екзамнують.

продовження на стор. 8 ►

КОМПЕТЕНТІСНО ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ

Чернівчан Василь Ярославович,
директор ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж»

У ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж» була проведена Всеукраїнська онлайн-нарада «Проблеми оптимізації процесу компетентісно зорієнтованого навчання за умов упровадження інноваційних методик його реалізації в закладах фахової передвищої освіти» за ініціативи Чернівецького індустріального коледжу, Всеукраїнської спілки голів обласних методичних об'єднань викладачів української філології закладів фахової передвищої освіти, провідних фахівців галузі, за підтримки Міністерства освіти і науки України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», Науково-методичного центру ВФПО, Департаменту освіти і науки Чернівецької облдержадміністрації, Ради директорів закладів фахової передвищої освіти. У нараді взяли участь представники всіх областей України. Актуальність проведення наради зумовлена конструктивними змінами в системі вищої освіти загалом, передфахової зокрема; необхідністю визначення напрямів педагогічної діяльності за умов упровадження інноваційних форм дистанційного/змішаного навчання; потребою узагальнення кращого досвіду реалізації новітніх методик навчання та виховання майбутніх фахівців.

Онлайн-нарада розпочалася віртуальною подорожжю Чернівцями (підготувала викладач коледжу Гандабура М.С.).

З привітанням до учасників наради звернувся Василь Чернівчан, директор ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж» (саме коледж ініціював проведення наради, надав організаційне, технічне, інформаційне забезпечення).

З настановчими рекомендаціями щодо визначення пріоритетних напрямів роботи закладів фахової передвищої освіти, оптимізації процесу компетентісно зорієнтованого навчання за умов упровадження інноваційних методик до учасників наради звернулися Ігор Балуба (Директорат вищої освіти і освіти дорослих МОН України); Людвіга Цуркан (Департамент освіти і науки Чернівецької ОДА), Людмила Котоловець (ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»); Микола Хоменко (Науково-методичний центр ВФПО).

Голова Всеукраїнської спілки, викладач-методист коледжу Тетяна Антонюк у доповіді «Про основні напрями роботи Всеукраїнської спілки за умов упровадження інноваційних методик навчання» не тільки наголосила на високій результативності роботи Спілки впродовж десятиріччя, її консолідує загально-

державній освітній діяльності, прокоментувала наукові, методичні, організаційні напрями роботи, а й визначила першочергові проблеми, що є актуальними в системі фахової передвищої освіти за умов глобальних конструктивних змін як в суспільстві загалом, так і в процесі навчання зокрема.

У виступах учасників наради (Олена Кульбабська, доктор філологічних наук, професор Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича; Ольга Стрижаковська, кандидат філологічних наук Чернівецького медичного фахового коледжу; Тетяна Бондарева, кандидат філологічних наук, викладач Вовчанського фахового коледжу; Валентина Ісакова, кандидат педагогічних наук, голова ОМО Полтавської області; Людмила Авдіковська, методист Чернівецького медичного фахового коледжу; Галина Гасюк, викладач Львівського кооперативного коледжу економіки і права; Валентина Ющенко, голова ОМО Чернігівської області; Світлана Лючек, голова ОМО Кіровоградської області та інші) порушено проблеми оптимізації процесу компетентісно зорієнтованого навчання за умов упровадження інноваційних методик його реалізації; висвітлено сучасні стратегії щодо формування україномовної особистості; розглянуто актуальні питання професійної мовної освіти майбутніх фахівців; особливості державної підсумкової атестації з української мови в 2020/2021 н.р.; визначено можливості та переваги дистанційного навчання тощо; також представники філологічної спільноти прокоментували основні вимоги щодо підвищення кваліфікації.

За підсумками наради було прийнято Ухвалу щодо напрямів роботи Спілки; упровадження новітніх методик навчання в закладах фахової передвищої освіти України; узагальнення та перейняття кращого досвіду реалізації державної мовної політики.

Проведення наради засвідчило, що освітня спільнота України об'єднана розумінням важливості філологічної освіти молоді, усвідомленням необхідності інноваційних змін в організації освітнього процесу, можливістю конструктивної співпраці освітян різних структурних підрозділів галузі та регіонів України.

Тетяна АНТОНЮК,
викладач
ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж»

УЧАСНИКИ НАРАДИ

1. Ігор Балуба
2. Людмила Котоловець
3. Микола Хоменко
4. Тетяна Антонюк
5. Людвіга Цуркан
6. Алла Гапей
7. Василь Чернівчан
8. Олена Кульбабська
9. Ольга Стрижаковська
10. Микола Семенюк
- м. Київ**
11. Алла Кабаненко
12. Людмила Ковалевська
13. Анастасія Аржанцева
- Київська область**
14. Яна Рогозовець
- Вінницька область**
15. Юлія Зоріна
16. Ганна Дяченко
- Волинська область**
17. Світлана Подолук
- Дніпропетровська область**
18. Олена Галаган
19. Ангеліна Хомула
20. Олександр Углицький
- Донецька область**
21. Олена Савченко
- Житомирська область**
22. Людмила Кицак
23. Тамара Бабійчук
- Запорізька область**
24. Зінаїда Складаренко
- Івано-Франківська область**
25. Оксана Вінтоняк
26. Наталія Римар
- Кіровоградська область**
27. Світлана Лючек
- Львівська область**
28. Ірина Дика
29. Галина Гасюк
- Миколаївська область**
30. Наталія Ковальчук
- Одеська область**
31. Валентина Шиманська
32. Галина Шиманська

33. Валентина Ісакова
- Рівненська область**
34. Олена Зелінська
- Сумська область**
35. Антоніна Дудченко
36. Лариса Перевозник
37. Тетяна Пономаренко
- Тернопільська область**
38. Тетяна Бойчук
39. Ганна Швед
- Ужгород (Закарпатська обл.)**
40. Любодолінінська
41. Оксана Дутка
- Харківська область**
42. Лариса Міщирякова
43. Тетяна Бондарева
44. Алла Гейдел
45. Наталя Демченко
- Херсонська область**
46. Тетяна Шабанова
- Хмельницька область**
47. Ольга Блажевич
48. Світлана Ткачук
- Чернівецька область**
49. Анастасія Васкан
50. Олеся Медведєва
51. Жанна Константинова
52. Галина Поцілуйко-Григоряк
53. Марія Гандабура
54. Оксана Балянська
55. Василь Муричук
56. Ганна Кісєвєць
57. Олена Посполітак
58. Надія Фалат
59. Лілія Храпо
60. Василина Подавєць
61. Людмила Борис
62. Світлана Тодорюк
63. Лариса Сивак
64. Олександра Бабій
65. Людмила Авдіковська
- Чернігівська область**
66. Валентина Ющенко
67. Наталія Вікторівна

продовження, початок на стор. 6 ►

ІНДЕКС КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Наразі розроблено Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою навчання. Вона, зокрема, передбачає рівноправне партнерство закладів, роботодавців та учнів. Така співпраця має допомогти студентам здобути досвід роботи за фахом та зрозуміти реальні виклики обраної професії. Крім того, Концепція передбачає: до 70 % практичної підготовки в умовах реального виробництва; оцінювання результатів навчання як роботодавцем, так і закладом освіти; відбір кандидатів, що навчатимуться за програмою, роботодавцями.

В умовах початкового етапу формування дуальної освіти в Україні основною альтернативою для закладів освіти є використання виробничих практик для надання не лише теоретичних, а й практичних навичок здобувачам освіти та формування компетентних фахівців своєї галузі.

Основою впровадження дуальної освіти є налагодження зв'язків з представниками підприємств та компаній, що мають змогу та бажання взаємодіяти та співпрацювати зі закладами освіти. Саме тому керівництво ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України» сприяє налагодженню співпраці завдяки організації зустрічей з представниками бізнес-компаній. Зокрема на відділенні програмування закладу освіти у минулому році відбулися зустрічі завідувача відділення Ірини Якимчук, завідувача КІЦ Василя Панасюка коледжу із координатором проєктів Rivne It Cluster Андрієм Хмельником. Заклад освіти став частиною команди, яка прагне якісно змінити IT-середовище Рівного, докладає зусиль для якісної освіти та зростання професійного рівня IT-фахівців. Було підписано меморандум про співпрацю між IT-кластером та коледжем. Спо-

діваємося, що він дозволить здобувачам освіти активно працювати над освітніми IT-проєктами.

Також відбулася зустріч у IT-компанії Mindy Teams Rivne керівника філії компанії пані Наталії з представниками відділення програмування ВСП «Рівненський коледж НУБіП України». Компанія Mindy Teams Rivne є частиною команди Mindy Support, яка почала працювати у 2013 році у відповідь на зростаючий попит з підготовки бази даних для навчання алгоритмів Машинного навчання Штучного інтелекту, анування даних по всьому світу. Сфери діяльності компанії: Data annotation, Customer care support, Back office support, Sales&Marketing teams. Сьогодні тут працює понад 2000 співробітників, у п'яти містах по Україні (Київ, Тернопіль, Полтава, Луцьк і Рівне).

Mindy teams – це місце, де студенти без досвіду роботи можуть розпочати свою

кар'єру у анотаційних проєктах, кандидати, що володіють іноземними мовами, отримати досвід як бізнес-асистенти іноземних проєктів та компаній, а талановиті фахівці – розкрити свій потенціал та побувати кар'єру з крутою командою!

Також для активізації студентів-випускників відділення програмування у 2020 році викладач Оксана Нікітська провела семінар «Перспективи дуальної освіти в IT-сфері» для студентів 4-го курсу відділення програмування. Мета семінару полягала у визначенні поняття та основних пріоритетів дуальної освіти для студентів випускних груп спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення», встановленні взаємозалежності тандему «ОСВІТА – РОБОТА» в IT-сфері, доцільності продовження освіти та отриманні вищої освіти як перспективи розвитку конкурентоспроможного IT-фахівця. В рамках заходу були запрошені представники сфери IT Рівного:

Андрій Хмельник – виконавчий директор громадської організації ІТкластер Рівне, Оксана Степанчук – представник компанії HOMECOMBSOFTWARE, Богдан Ярмошук – представник BeetrootAcademy, які донесли інформацію здобувачам освіти про наявність IT-компаній та організації Рівного та готовність їх співпрацювати з студентами в межах технологічних практик та в перспективі ставати їх потенційними роботодавцями. Крім того, до заходу долучилися працівники закладу Сергій Кондюк – завідувач міжфакультетської лабораторії НУБіП України та організації Рівного та Ірина Якимчук узагальнила інформацію доповідачів, вмотивувала здобувачів освіти на подальше навчання за ступеневою освітою, а також самонавчання для розвитку майбутніх випускників та становлення їх як конкурентоспроможних IT-фахівців. Зустрічі такого типу є традиційними і впродовж року.

Виявлення роботодавцями зацікавленості у співпраці зі закладом освіти є величезним кроком до впровадження дуальності в методику викладання. Творчі ідеї, які висловлюють студенти під час зустрічей, викликають значний інтерес потенційних роботодавців, що досить часто призводить до подальшої співпраці підприємства із здобувачами освіти.

Оксана НІКІТСЬКА, Ірина ЯКИМЧУК,
викладачі ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України»

РЕАЛІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Дистанційне навчання в Україні підкорює освітні простори і сприяє більш гармонійній інтеграції студента у сучасне життя. Воно потребує мобільності, володіння інформацією та інформаційними технологіями. Навчання дистанційно допомагає молодим людям швидше при звичаїтись до особливостей праці у сучасному світі і побачити перспективи у різних видах організації праці.

Високий професіоналізм, прагнення до співробітництва, самоствердження і високий рівень комунікації з колегами – це основні ознаки дистанційного навчання. Технології дистанційного навчання складаються з педагогічних та інформаційних технологій.

Педагогічний колектив Кіцманського коледжу ПДАТУ дбає про ефективне дистанційне навчання під девізом – «Працюємо разом». Працювали над вдосконаленням роботи онлайн, формували навички, допомагали один одному і раділи з того, що піднялися на сходинку вище від звичних технологій навчання.

Викладачі коледжу дбають, щоб здобувач освіти сприйняв інформацію, зрозумів її, міг відтворити і використати. За вимушених умов карантину викладачі опанували певну кількість сучасних технологій.

Освітній процес у коледжі проходить завдяки спілкуванню у групах Viber, веб-сервісу GoogleClassroom та ZOOM. Сьогодні адміністрація добре організувала процес проведення онлайн-занять за допомогою сервісу Meet. У Viber створе-

но окремі групи академічних груп коледжу. Окремо працюють групи «Викладачі коледжу», куди перед початком кожної пари надходить посилання на зустріч для контролю за проведенням; «Кіцманський коледж», де можна побачити всі накази, розпорядження та оголошення адміністрації; «Куратори груп», де спілкується з кураторами заступник директора з виховної роботи; «Старости груп коледжу», групи циклових комісій тощо.

Веб-сервіс Meet для закладів освіти спростило можливість спілкування зі студентами, а також дозволило доступне створення, поширення завдань, презентацій слайдів та відеороликів.

Теорія важлива, адже вона створює фундамент для розуміння складних економічних і фінансових процесів. Однак саме практичні знання і навички мають ключове значення для вирішення реальних завдань. Для проведення контролю знань використовуються Google Форми. За їх допомогою можна легко і швидко планувати заходи, складати опитування та анкети. Форму підключають до електронної таблиці Google і відповіді респондентів автоматично зберігаються в ній.

Однією з болючих проблем є відсутність у студентів можливості зайти на сайт з комп'ютера. Тому під час створення навчальних матеріалів, думали про можливість мобільних пристроїв. Викладачі мають пристосовуватися до особливостей аудиторії слухачів і вибудувати процес дистанційного навчання.

Дистанційне навчання в Україні є надзвичайно актуальним з огляду на велику кількість охочих не тільки здобути вищу освіту, але й підвищити кваліфікацію, пройти перепідготовку тощо. У нашому коледжі навчаються також здобувачі заочної форми навчання. Організація роботи з ними теж зайняла багато часу, були особливості і нюанси, але, провівши всю підготовчу роботу, викладачі відчули впевненість у користі зробленого.

До позитивів дистанційної освіти можна віднести таке: зручності для територіально віддалених слухачів, жінок, що перебувають у декретній відпустці, людей з фізичними вадами, тих, хто поєднує навчання й роботу, співробітників, що підвищують свою кваліфікацію тощо; можливість проявити себе, самореалізуватися, чітко організувати навчальний процес; більшості студентів дистанційного навчання освіта дається легко й позитивно на них впливає.

Здобувачі освіти доброзичливо ставляться до дистанційного навчання – вони більш адаптовані до зовнішніх умов, більш самостійні, товариські й комунікабельні під час спілкування онлайн, не бояться приймати важливі рішення. Є надія, що у сучасному світі бізнесу їм буде легше адаптуватися.

До недоліків дистанційної освіти слід віднести відсутність очного спілкування викладача та студента; студенти не завжди самодисципліновані, свідомі і самостійні, як цього потребує дистанційне навчання; для постійного доступу до джерел

інформації потрібна відповідна технічна оснащеність; сповільнення роботи на практичних заняттях; необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача. Одна з існуючих проблем – копіювання з інтернету, пошук відповідей у Вікіпедії тощо.

Варто віддати перевагу творчому навчанню, яким би воно не було. В дистанційній формі навчання це зробити навіть легше, тому що ні студент, ні викладач не обмежені в часі, просторі і використанні технічних засобів. Здобувач освіти навіть може зняти відеокліп, тобто проявити себе у візуальних формах творчого самовираження, до того ж бути максимально розкутим, не боятися одногрупників, як це буває в аудиторії на традиційному занятті. А у викладача є можливість приділити увагу і об'єктивно оцінити кожного студента, а не тільки того, який проявляє активність під час офлайн-навчання.

Відкриту освіту в багатьох країнах розглядають сьогодні як систему, яка забезпечує загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів шляхом широкого використання інформаційних освітніх технологій дистанційного навчання і на цій основі надає умови для найбільш повної реалізації громадянами своїх прав на освіту, яка за структурою і якістю відповідає вимогам розвитку.

Усе вищесказане дає можливість стверджувати: дистанційна освіта – це розширення можливостей та розвиток нових навичок студентів і викладачів завдяки віртуальному освітньому процесу.

Юлія БІЛЯР,
Валентина ПЕТРАКОВИЧ,
викладачі
Кіцманського коледжу ПДАТУ

ТРИ ДНІ ДРАЙВУ В ПАНДЕМІЮ

Цього року виставка «АвтоТехСервіс» проходила в 28-й раз. Пандемія COVID-19, про яку ми згадаємо ще не раз, змусила перенести івент з традиційних дат наприкінці травня. Єдина в Україні виставка, присвячена ремонту та обслуговуванню автомобілів, як завжди, відбувалася у Києві, у павільйонах Міжнародного виставкового центру.

Публікуємо цей огляд дещо пізніше, після файного літа та буремної осені. Але від того він не втрачає актуальності, бо життя цього року плине в більш розтягнутому вигляді.

Одразу зазначимо, що в кількісних показниках виставка, звісно, не змогла повторити минулорічний успіх. На це є об'єктивні і суб'єктивні причини – карантинні обмеження, через які відбувся зсув дати проведення, наклали відбиток на плани учасників: дехто не знайшов вільне місце у своєму розкладі для нової дати, дехто вирішив дослухатися до рекомендацій МОЗ та обмежити участь в масових заходах, а представництвом багатьох іноземних компаній це напряму заборонено керівництвом. Значна частина потенційних учасників та відвідувачів просто сумнівалася, що виставка матиме відчутний ефект для бізнесу в теперішніх умовах. Найбільше проблем виникло в іноземних учасників, для яких діяв режим двотижневої обсервації після в'їзду до України. І хоча цю постанову було скасовано за кілька днів до старту події, не всі змогли зреагувати в останній момент.

З іншого боку, така ситуація – це не унікальне для України явище, а глобальна реальність виставкового бізнесу: головні шоу у галузі (в першу чергу для українців, Automechanika Frankfurt та Automechanika Istanbul – скасовували або перенесли на наступний рік. Таким чином «АвтоТехСервіс» у Києві стала першою подією такого роду в Європі від часу послаблення протиепідеміологічних заходів. І ті з компаній, які вбачають у виставках важливу складову своєї маркетингової та рекламної стратегії, були щасливі скористатися нагодою. Зваживши на ризики та вигоди, ті, хто наважився взяти участь в події, посіли виграшну позицію.

Серед відвідувачів та спікерів були люди з найвищим статусом у своїх компаніях: власники, керівники, що вирішують стратегічні завдання розвитку. Водночас були присутні і звичайні автомеханіки, керівники середньої ланки, фахівці з багаторічним досвідом роботи, чий вплив на вектор розвитку ринку набагато менший, але чия фахова думка не менш цінна, а позиція може бути альтернативною думці поважних керівників. Такий комплексний підхід до формування аудиторії, демократична атмосфера, можливість поставити спікерам гостре питання із залу створили умови для всебічного огляду проблем з різних поглядів.

Учась у заході взяли викладачі державних закладів технічної освіти, керівники комерційних підприємств з власними навчальними центрами, імпортери, дистрибутори та виробники автокомпонентів, представники державних органів, що регулюють розробку стандартів для нових професій, та професійної спільноти, власники та робітники незалежних СТО.

В Україні багато закладів освіти, що готують фахівців у галузі ремонту та обслуговування автомобілів, майже в кожній області. Вони щороку випускають сотні молодих фахівців. Але цього явно не вистачає і власники бізнесу в сфері обслуговування та ремонту автотранспорту, а також підприємств-постачальників запчастин та обладнання продовжують на-

рікати на кадровий голод та недостатню якість підготовки випускників профільних закладів освіти.

З іншого боку, сучасна реальність така, що мода на технічні спеціальності в Україні серед молоді відсутня, а престиж та статус професії знецінено. Слід чесно визнати, що випускники шкіл більше мріють про професію фінансиста, юриста або IT-спеціаліста, ніж про фах інженера-електромеханіка чи слюсаря.

В цих умовах бізнес активно розробляє альтернативні навчальні програми «під себе»: потужні гравці з ресурсом створюють власні навчальні центри, а досвідчені майстри, гуру в своїй спеціальності, складають авторські програми навчання.

На боці «державних» освітян виступали викладачі найкращого фахового в Україні закладу освіти в галузі – Барського фахового коледжу транспорту та будівництва НТУ Олександр Вольтрих (замінив директора коледжу Йосипа Кібітлевського, який захворів напередодні Форуму) та Андрій Сосик, доцент НУ «Запорізька політехніка».

Між освітянами та бізнесом виникла жвава дискусія стосовно освітніх програм, мотивації викладачів та студентів та шляхів актуалізації спеціальностей. Зокрема, представник Держслужби якості освіти, відповідаючи на питання про появу нових професій у класифікаторі та, відповідно, в переліку напрямів підготовки, зазначив, що для того щоб нова спеціальність, яка де-факто існує на ринку, стала визнаною, передбачено певну процедуру. Вона триває чотири роки, за які робоча група має опрацювати стандарти професійної освіти. Тож навряд чи ми побачимо найближчим часом дипломованих мехатроніків чи професійних продавців автозапчастин. З іншого боку, в освітніх закладах є певна свобода дій щодо зміни освітньої програми, а МОН дозволяє вносити зміни в навчальні плани.

Найбільш прогресивні коледжі та інститути давно користуються цією можливістю, залучившись підтримкою провідних компаній галузі, розробляють та включають до навчальних програм дисципліни та предмети, знання яких дозволить випускникам вирішувати актуальні завдання на виробництві. Прикладом такої цільної взаємодії є Барський фаховий коледж транспорту та будівництва, який співпрацює з грандами українського автотранспортного ринку. Яскравим зразком, що доводить ефективність підготовки студентів та їх високий рівень знань і майстерності, є їхні неодноразові перемоги в різних національних міжнародних конкурсах та змаганнях таких, наприклад, як Young Car Mechanic, що проводиться за підтримки компаній Inter Cars Ukraine і Bosch.

Інший шлях співпраці демонструє НУ «Запорізька Політехніка», яка пропонує підприємствам спільно розробляти навчальні плани «під себе» з урахуванням саме їхніх особливих потреб, з виїздом викладачів на виробництво. Такий підхід дозволяє компанії-замовнику економити кошти, адже легше оплатити відрядження одного лектора, ніж цілої групи слухачів. Таким чином філіал кафедри допоміг перекваліфікувати 120 осіб на рік на Запорізькому автомобільному заводі (ЗАЗ). Також налагоджено співпрацю з «Мотор Січ» та компаніями агросектору.

Зі свого боку, і бізнес може прийти зі своєю ініціативою до освітян. Саме так вчинив холдинг «Автопланета» (до складу групи входять чотири СТО «Бош Авто Сервіс», дилерські центри Haval, Great Wall,

Renault, Bombardier, VW, BMW, автосалони «Good Auto», мережа сервісів «Good Service» та «Good Truck Service»), налагодивши співпрацю із Херсонським технічним університетом. Про цей успішний досвід розповів засновник компанії Роман Романов. За 8 років через їх програму підготовки кадрового ресурсу пройшло понад 1200 студентів, прочитано сотні годин лекцій. Багато хто зі студентів проходить практику та стажування на підприємствах холдингу. Ті ж, хто прийшов туди працювати, продовжують своє навчання на бізнес-платформах. «Бізнес має нести соціальну місію», – пояснює пан Романов. При цьому він переконаний, що лише створивши для працівників привабливі умови, можна утримати цінні кадри від «східно-європейського синдрому», коли найкращі кадри поступово перетікають з України до Польщі та інших сусідніх країн.

Альтернатива державній освіті представлена на прикладах навчальних курсів, створених фахівцями-практиками.

Захар Глопін, людина-енциклопедія в галузі ремонту автоматичних трансмісій, розповів про авторську методику підготовки майстрів-мехатроніків (так званих «коробочників») на базі свого сервіс-центру АКРІN.UA або з виїздом на локацію замовника. Він переконаний, що, пройшовши на практиці його інтенсив-курс, що складається з концентрованої теорії і практичної частини, вже через місяць майстер буде здатний самостійно «закрити» 3-4 трансмісії. При цьому на початковому етапі пан Глопін забезпечує своїм учням консультації та інформаційну підтримку, перетворюючись для них з коуча на ментора. Програма розрахована переважно на підготовлених механіків, що вже мають деякий досвід роботи з КПП, хоча можна навчити і «зеленого» студента, якщо в нього достатня мотивація. «Звичайно, кожен може йти своїм шляхом граблів, – каже керівник АКРІN.UA. – А

можна за два дні напруженого навчання отримати вже готові перевірені практикою рішення та уникнути безлічі болісних помилок». На відміну від тематичних курсів, які влаштовують інженери виробників трансмісій, програма від пана Глопіна складена людиною, яка 20 років власноруч ремонтує ці агрегати, орієнтується в нюансах і підводних каменях та готова поділитися накопиченим знанням.

Як велика компанія може створити власний навчальний центр, розповів керівник відділу технічного забезпечення Color System Дмитро Миненко. Компанія безкоштовно готує автомаларів для сервіс-центрів своїх партнерів. Навчальний курс в середньому розраховано на 4 дні і дозволяє підготувати за одну сесію 6 студентів за напрямками рихтування та фарбування. «Знайти професійного автомаларя – це як виграти джекпот, – каже Дмитро Миненко. – Тож у справжніх фахівцях існує висока потреба». Також навчання на комерційній основі можуть пройти будь-які зацікавлені особи, які вирішили опанувати цю професію.

Виставки це – оптимальна платформа практичної взаємодії і комунікації. Це переконливо доводило на актуальних прикладах Ганна Шишкіна («Прем'єр Експо») та Наталія Трохоненко (Messe Frankfurt Україна). Спілкування наживо – це найкращий спосіб пошуку ефективних рішень, особливо коли є можливість почути думки багатьох фахівців. Звісно, є онлайн-семінари та конференції Zoom, але... «За час карантину всі наїлися інтернетом», – відверто каже Ганна Шишкіна, кураторка виставки «АвтоТехСервіс». Ось чому виставки та жива комунікація ніколи не втрачуть своєї актуальності.

**Журнал «AutoExpert».
За повідомленням Барського фахового коледжу транспорту та будівництва НТУ**

ФЕНОМЕН «КЛІПОВОГО» МИСЛЕННЯ

Розвиток телебачення і, особливо, інтернету призвів до того, що нинішнє молоде покоління все менше мислить логічно, сприймаючи отриману інформацію поверхово та фрагментарно.

Які особливості цього типу мислення? Що призвело до його виникнення та як запобігти негативним наслідкам, до яких воно призводить?

Старт «кліповому мисленню», терміну останніх десятиліть, що описує спосіб сприйняття інформації новим поколінням, дали 1990, коли з'явилися перші відеоролики. Слово «кліп» походить від англійського clip, що означає «робити вирізки з газет чи фільмів». Вирізаючи основні моменти і складаючи їх у загальну історію, монтажнер полегшує глядачу розуміння і показує загальну картину, не заглиблюючись у запропоновану тему. Кліпове мислення працює за тими принципами, що й відеокліпи, тобто людина сприймає навколишню дійсність як послідовність ніяк не пов'язаних між собою явищ, а не як однорідну структуру, що має на увазі взаємозв'язок усіх частинок.

Спосіб передання думок за допомогою картинок майже без слів, жанр стікерів, схоже, стає в нас останнім часом надзвичайно поширеним.

Люди стали менше читати, і це позначається на тому, що ми втрачаємо здатність критичного осмислення текстів. Люди готові повірити всьому, що їм розповідають. Звідси феномен фейків, який виник не просто так, а саме через те, що люди почали змінюватися. Їхнє сприйняття світу стало іншим, вони зорієнтовані на візуальні структури, але ми поки що не навчилися адекватно передавати знання візуально, а не вербально.

Плюсами кліпового мислення є: перший – це те, що кліпове мислення прискорює реакцію. Британський футуролог Джеймс Мартін, який на початку 1980-х передбачив епоху інтернету, розділяє людей на два типи: люди книги, які мають тривале мислення, і люди екрану, наділені кліповим мисленням. Перевага останніх – швидка реакція. Вони швидше реагують на будь-які стимули і зміни. Другий плюс полягає в тому, що кліпове мислення захищає мозок від інформаційного перенавантаження. Третій плюс – кліпове мислення розвиває багатозадачність. Сучасні молоді люди можуть одночасно робити багато завдань – слухати, писати в соцмережах, висловлювати якісь думки, щось шукати.

Мінуси кліпового мислення Перший полягає в тому, що людина не спроможна довго концентруватися на інформації. Її спроможність аналізувати помітно знижується, оскільки будь-яка інформація не затримується в свідомості та дуже швидко замінюється новою. Другий мінус кліпового мислення в тому, що воно послаблює відчуття співпереживання. Потіки інформації про насилля, нещастя, різні катастрофи, які виливаються з всіх доступних ЗМІ, поступово знижують поріг співчуття ін-

шим людям. Третій мінус – перенасичення рекламною інформацією. Четвертий мінус кліпового мислення – це зниження рівня успішності й коефіцієнта засвоєння знань. В усьому світі викладачі б'ють на сполох через те, що діти швидко забувають те, їх навчили зовсім нещодавно. Рятівним колом є нові форми занять адаптовані для дітей з кліповим мисленням.

Проводити заняття віддалено, не бачити студентів, не мати можливостей пояснити особисто й допомогти в момент виникнення проблеми – це кілька місяців тому викладачі не могли й уявити таких ситуацій у своїй роботі. Але пандемія внесла несподівані корективи і змусила всіх терміново опанувати цифрові інструменти й нові педагогічні підходи та методики.

Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: викладачів, студентів та батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати студентів, давати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто.

Якщо використовувати складну інформацію без урахування вікових і психологічних особливостей дитини, давати великий обсяг завдань одразу на тривалий період – це не сприяє внутрішній мотивації дитини. Завдання викладача – зробити матеріал максимально доступним, цікавим, наочним і таким, що стимулюватиме до розширення знань. Завжди більш виграшними є ілюстровані онлайн-заняття, що спонукають до співтворчості, пошуку, перетворюють її на дослідника. А цікавим доповненням можуть бути короткі відеоролики, інтерактивні плакати, мему, хмари слів, квести та челленджі, які активізують сприйняття матеріалу засобами наочності (реальних предметів, макетів, моделей, зображень кінофрагментів, фотографій, малюнків, умовних графічних знаків, символіки), що безпосередньо зорієнтоване на дітей з кліповим мисленням.

Мему – сучасний тренд в освіті. Соцмережі переповнені поширеннями прикольних мемів на будь-яку тематику. І, яким би химерним це не видавалося на початку, вони можуть допомогти краще засвоїти матеріал.

Річ у тім, що знайома картинка привертає більшу увагу, веселить студентів, отже, викликає емоційну реакцію та асоціацію. Для цього можна використати фото відомої особистості на розсуд викладача, який знає, хто саме викликає найбільш емоційну реакцію в дітей.

Якщо у соцмережах, то чому ж нам, викладачам, не зробити їх вдалим інструментом для побудови неординарного заняття.

Використання мемів дозволяє поєднати кліпове мислення з пошуковою діяльністю та аналізом інформації. Адже для того, щоб зрозуміти мем, дитині потрібно прочитати певну літературу і співставити її з картинкою. Так утворюється логічний зв'язок, який відкладається в довготривалій пам'яті.

Челлендж – жанр інтернет-роликів, в яких блогер виконує завдання на відеокамеру і розміщує його в мережі, а потім пропонує повторити завдання своєму знайомому або необмеженому колу користувачів. Саме слово челлендж, зазвичай, перекладається як «виклик» у контексті словосполучення «кинути виклик». Інші значення – «змагання» і / або «суперечка», а іноді – «складна перешкода» або «завдання, яке потребує виконання». Фоточеллендж – це цікава форма роботи зі студентами на дистанційному навчанні.

Хмара тегів – це візуальне подання списку категорій. Зазвичай використовується для опису ключових слів (тегів) на вебсайтах або для представлення неформатованого тексту. Ключові слова найчастіше являють собою окремі слова, і важливість кожного ключового слова позначається розміром шрифту або кольором. Таке уявлення зручно для швидкого сприйняття найвідоміших термінів і для розподілу термінів за популярністю один щодо одного.

Навіщо створювати хмари слів? У будь-якому завданні бути сенс. Освоїти сервіси з створення «хмар слів» зовсім не довго, але з чого скласти ці хмари, що з ними робити далі? Як ці хмари допоможуть вирішувати завдання навчального плану? Можливості використання хмар слів у навчанні пов'язані, наприклад, з тим, що: в хмару можна записати тему уроку, яку студенти визначити; попросити скласти пропозиції щодо визначеної теми, «хмара» виступає опорний конспект; можна запропонувати прочитати в «хмарі» головне питання, на яке необхідно знайти відповідь протягом заняття; показати «хмару», складену зі слів, узятих із незнайомого тексту, і попросити здогадатися про його зміст; перетворити нудний текст в цікаву головоломку; написати зашифровану листівку другу; зробити «хмарку» підказок до математичного (фізичного, географічного, біологічного, інформатичного, ...) диктантів, кросвордів тощо.

Це тільки деякі варіанти використання «хмар тегів/слів». Кожен викладач може додати до свого арсеналу вправ найрізноманітніші ідеї.

Ресурси для створення хмар слів: Word It Out, Word Art, WordClouds, ANSWERGARDEN.

Інтерактивний плакат являє собою електронний навчальний плакат, що має інтерактивну навігацію, яка дозволяє відобразити необхідну інформацію: графіку, текст, звук. Використання інтерактивних плакатів в процесі сприяє тому, що студенти краще сприймають матеріал, підвищується інтерес до предмета, підвищується ефективність самостійної роботи. Плакати формують уміння самостійно працювати з джерелами інформації, дають змогу можливість знайти правильну відповідь, поглибити знання. Інтернет-сервіси для створення інтерактивного плакату: Glogster, Caco Prezi, Thinglink.

Ураховуючи поступове зростання чисельності носіїв кліпового мислення нагальною потребою сучасності є приділення більшої уваги подальшому пошуку шляхів ефективного використання переваг такого мислення в навчально-пізнавальній діяльності студентів. Потребує також перегляду змістова та процедурна складові частини навчально-виховного процесу в закладах вищої, фахової перед вищої освіти. Необхідні оновлення, модернізація та пошук нових педагогічних технологій, що відповідають сучасності. Загалом, кліпове мислення як соціально-психологічний феномен до кінця не вивчено та потребує подальшого теоретичного й експериментального дослідження.

**Юлія МОЗГОВА,
Юлія ВОРОНОВИЧ,**
викладачі ВСП «Маслівський
аграрний фаховий коледж ім. П. Х. Гаркавого
Білоцерківського НАУ»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Які є джерела фінансування суб'єктів освітньої діяльності?

Джерелами фінансування суб'єктів освітньої діяльності відповідно до законодавства можуть бути:

- державний бюджет;
- місцеві бюджети;
- плата за надання освітніх та інших послуг відповідно до укладених договорів;
- плата за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані на замовлення підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб;
- доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;
- гранти вітчизняних і міжнародних організацій;
- дивіденди від цінних паперів, відсотки від депозитів і розміщення коштів спеціального фонду на поточних рахунках банків державного сектору;
- добровільні внески у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;
- інші джерела, не заборонені законодавством.

(Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 (стаття 79))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

За рахунок яких коштів суб'єкти освітньої діяльності не можуть фінансуватися?

Суб'єкти освітньої діяльності не можуть фінансуватися за рахунок коштів:

- фізичної особи, яка є громадянином (підданним) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом;
- юридичної особи з іноземними інвестиціями держави-агресора або держави-окупанта, або зареєстрованої на території держави-агресора або держави-окупанта, або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) якої є резидентом держави-агресора або держави-окупанта.

(Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 (стаття 79))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Яким документом встановлюються розмір та умови оплати за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації, за надання додаткових освітніх послуг?

Розмір та умови оплати за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації, за надання додаткових освітніх послуг встановлюються договором.

Плата може вноситися за весь строк навчання, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, надання додаткових освітніх послуг повністю одноразово або частинами - щомісяця, щосеместру, щороку.

(Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 (стаття 79))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Чи має право заклад освіти змінювати плату за навчання?

Заклад освіти має право змінювати плату за навчання (в частині залишку несплаченої суми) у порядку, передбаченому договором, не більше одного разу на рік і не більш як на офіційно визначений рівень інфля-

ції за попередній календарний рік.

(Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 (стаття 79))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Між ким укладається договір за надання додаткових освітніх послуг?

Договір укладається між закладом освіти і здобувачем освіти (його законними представниками) та/або юридичною чи фізичною особою, яка здійснює оплату.

Інші питання оплати навчання, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, додаткових освітніх послуг у закладах освіти регулюються законодавством.

(Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145 (стаття 79))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

За якою шкалою визначають ступінь ризику суб'єкта господарювання?

Віднесення суб'єкта господарювання до високого, середнього або незначного ступеня ризику здійснюється з урахуванням суми балів, нарахованих за всіма критеріями, визначеними у додатку 2, за такою шкалою:

- від 41 до 100 балів – до високого ступеня ризику;
- від 21 до 40 балів – до середнього ступеня ризику;
- від 0 до 20 балів – до незначного ступеня ризику.

(Постанова Кабінету Міністрів України «Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері вищої освіти та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою якості освіти» від 21.11.2018 № 982 (пункт 4).)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982-2018-%D0%BF#Text>

За якою періодичністю здійснюються планові заходи державного нагляду (контролю) у сфері вищої освіти?

Планові заходи державного нагляду (контролю) у сфері вищої освіти здійснюються з такою періодичністю:

- з високим ступенем ризику – не частіше одного разу на два роки;
- із середнім ступенем ризику – не частіше одного разу на три роки;
- з незначним ступенем ризику – не частіше одного разу на п'ять років.

(Постанова Кабінету Міністрів України «Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері вищої освіти та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою якості освіти» від 21.11.2018 № 982 (пункт 5).)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982-2018-%D0%BF#Text>

Які гарантії надаються здобувачам фахової передвищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації?

Здобувачам фахової передвищої освіти, призваним

на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії.

(Закон України «Про фахову передвищу освіту» 06.06.2019 від № 2745-VIII (прикінцеві та перехідні положення))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

Які гарантії надаються здобувачам фахової передвищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність?

Здобувачам фахової передвищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання в іншому закладі освіти на території України чи поза її межами гарантується збереження попереднього місця навчання та виплата стипендії відповідно до законодавства. Такі особи не відраховуються із закладу фахової передвищої освіти.

(Закон України «Про фахову передвищу освіту» 06.06.2019 від № 2745-VIII (прикінцеві та перехідні положення))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

Чи має право особа, відрахована із закладу фахової передвищої освіти до завершення навчання, на поновлення?

Особа, відрахована із закладу фахової передвищої освіти до завершення навчання за відповідною освітньою, освітньо-професійною програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу закладу фахової передвищої освіти.

(Закон України «Про фахову передвищу освіту» 06.06.2019 від № 2745-VIII (прикінцеві та перехідні положення))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

Коли можна поновити на навчання осіб, які були відраховані, перебували в академічній відпустці або перевести до іншого закладу освіти?

Поновлення на навчання осіб, відрахованих із закладів фахової передвищої освіти або яким надано академічну відпустку, а також переведення здобувачів фахової передвищої освіти здійснюються, як правило, під час канікул.

(Закон України «Про фахову передвищу освіту» 06.06.2019 від № 2745-VIII (прикінцеві та перехідні положення))

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

У яких випадках та на який період може бути призначений виконавець обов'язків керівника закладу фахової передвищої освіти?

У визначених законодавством випадках засновник (засновники) закладу фахової передвищої освіти або уповноважений ним (ними) орган (особа) за поданням наглядової ради може призначити за контрактом виконавця обов'язків керівника закладу фахової передвищої освіти з метою здійснення заходів антикризового менеджменту, але не більш як на два роки.

(Закон України «Про фахову передвищу освіту» 06.06.2019 від № 2745-VIII (прикінцеві та перехідні положення))

Наталія ДЕРКАЧ,

Науково-методичний центр ВФПО

ЗАСНОВНИК:
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Адреса редакції:

03151, м. Київ,
вул. Смілянська, 11
телефон: (044) 242-35-68
факс: (044) 242-35-68
nmc.vfro@ukr.net

Відповідальний редактор – Оксана ТКАЧУК
Літературний редактор – Ірина СЕРОВА
Верстка та дизайн – Людмила ШИШКІНА

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №17045-5815Р від 13.08.2010

Наклад – 1000 прим.

Виходить один раз на місяць

Відповідальність за зміст публікацій та достовірність інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право скорочувати авторські матеріали та вносити в них правки.